

Desselgem - Poelstraat
mei - juni 2017
F. DE KREYGER, R. DE BRANT & J. HOORNE

DL&H-Archeologienota

Colofon

Project
Desselgem Poelstraat
Archeologienota

Opdrachtgever:
Landmeterskantoor Debie
Abeelestraat 26B
8710 Wielsbeke

Uitvoerder:
De Logi & Hoorne bvba
Canadezenlaan 1A
9991 Adegem
BTW BE 0845.028.465 RPR Gent
www.dl-h.be

Auteurs:
Frederik De Kreyger
Raphael De Brant
Johan Hoorne

DL&H Archeologienota
© 2017 – De Logi & Hoorne bvba

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van De Logi & Hoorne bvba

Inhoud

DEEL 1: PRIVACY-FICHE	
DEEL 2: VERSLAG VAN RESULTATEN	5
Abstract	5
Hoofdstuk 1: Bureauonderzoek	5
1. Beschrijvend gedeelte	5
1.1. Administratieve gegevens	5
1.2. Onderzoekskader	7
1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen	7
1.2.2. Criteria voor opmaken archeologienota	7
1.3. Onderzoeksopdracht	7
1.3.1. Vraagstelling	7
1.3.2. Randvoorwaarden	7
1.4. Onderzoeksstrategie en -methode	9
2. Assessmentrapport	11
2.1. Methoden, technieken en criteria	11
2.2. Conservatie-assessment	11
2.3. Assessment van het onderzochte gebied	11
2.3.1. Landschappelijke ligging	11
2.3.1.1. Ligging	11
2.3.1.2. Geologie	11
2.3.1.3. Aardkunde	16
2.3.1.4. Topografie	16
2.3.1.5. Bodemgebruik	17
2.3.2. Archeologische voorkennis en historische beschrijving	17
2.3.2.1. Historische beschrijving	17
2.3.2.2. Archeologische voorkennis	26
2.3.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	30
2.3.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	30
2.3.5. Synthese	31
2.3.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek	32
2.3.7. Samenvatting onderzoek	34
3. Bibliografie en bijlagen	35
3.1. Bibliografie	35
3.2. Bijlagen	37
3.2.1. Lijst van plannen en kaarten	37
3.2.2. Figurenlijst	38

DEEL 3: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	39
1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen	39
1.1. Volledigheid uitgevoerde onderzoek	39
1.2. Afwezigheid van een archeologische site	39
1.3. Impactbepaling	39
1.4. Waardering van de archeologische site	41
2. Bijlagen	42
2.1. Figurenlijst	42

DEEL 2: VERSLAG VAN RESULTATEN

Abstract

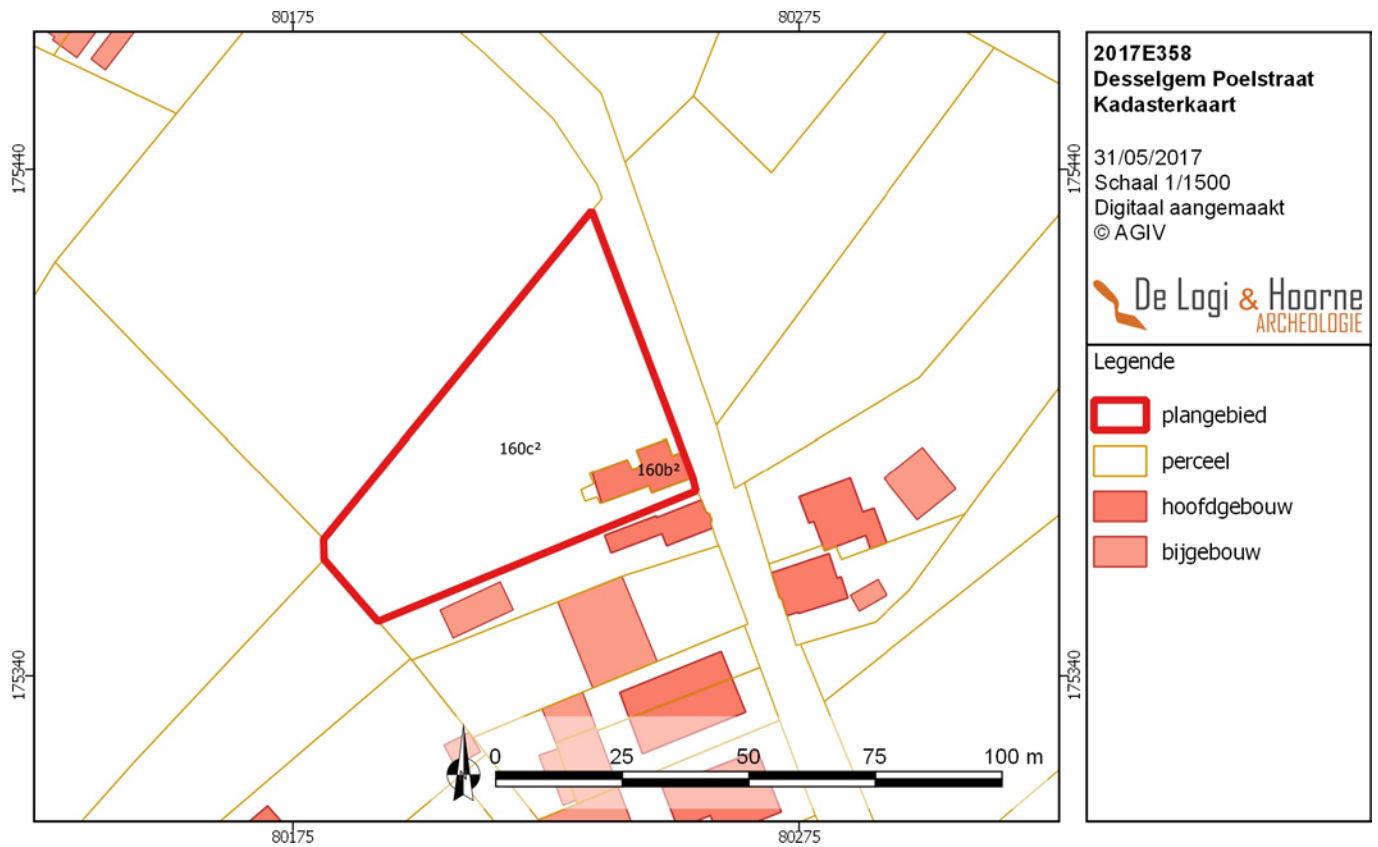
De initiatiefnemer wenst een terrein van 3043m² aan de Poelstraat in Desselgem, Waregem te verkavelen en hier vijf bouwloten te creëren. Voor deze verkavelingsaanvraag dient een bekrachtigde archeologienota te worden toegevoegd. Deze archeologienota bestaat uit een bureaustudie. Het plangebied ligt op een hoger gelegen opduiking in het landschap, op de grens van een koutergebied en een meer versnipperd landbouwgebied. Over het algemeen kan worden aangenomen dat het projectgebied zich op de grens bevindt tussen de vruchtbare kouters in het noorden en de minder gunstige gronden (voormalig bosgebied) in het zuiden. Op basis van de historische kaarten en luchtfoto's heeft het plangebied vanaf de eerste helft van de 18de eeuw tot aan het begin van de 20ste eeuw geen bewoning gekend. Nadien verschijnt er bewoning binnen het plangebied en worden de overige delen als grasland ingericht. Gezien de beperkte impact van de geplande werken, de geringe grootte van het plangebied en de bijgevolg beperkte mogelijkheden tot relevante kenniswinst binnen het plangebied, wordt geen verder onderzoek geadviseerd.

HOOFDSTUK 1: BUREAUONDERZOEK

1. Beschrijvend gedeelte

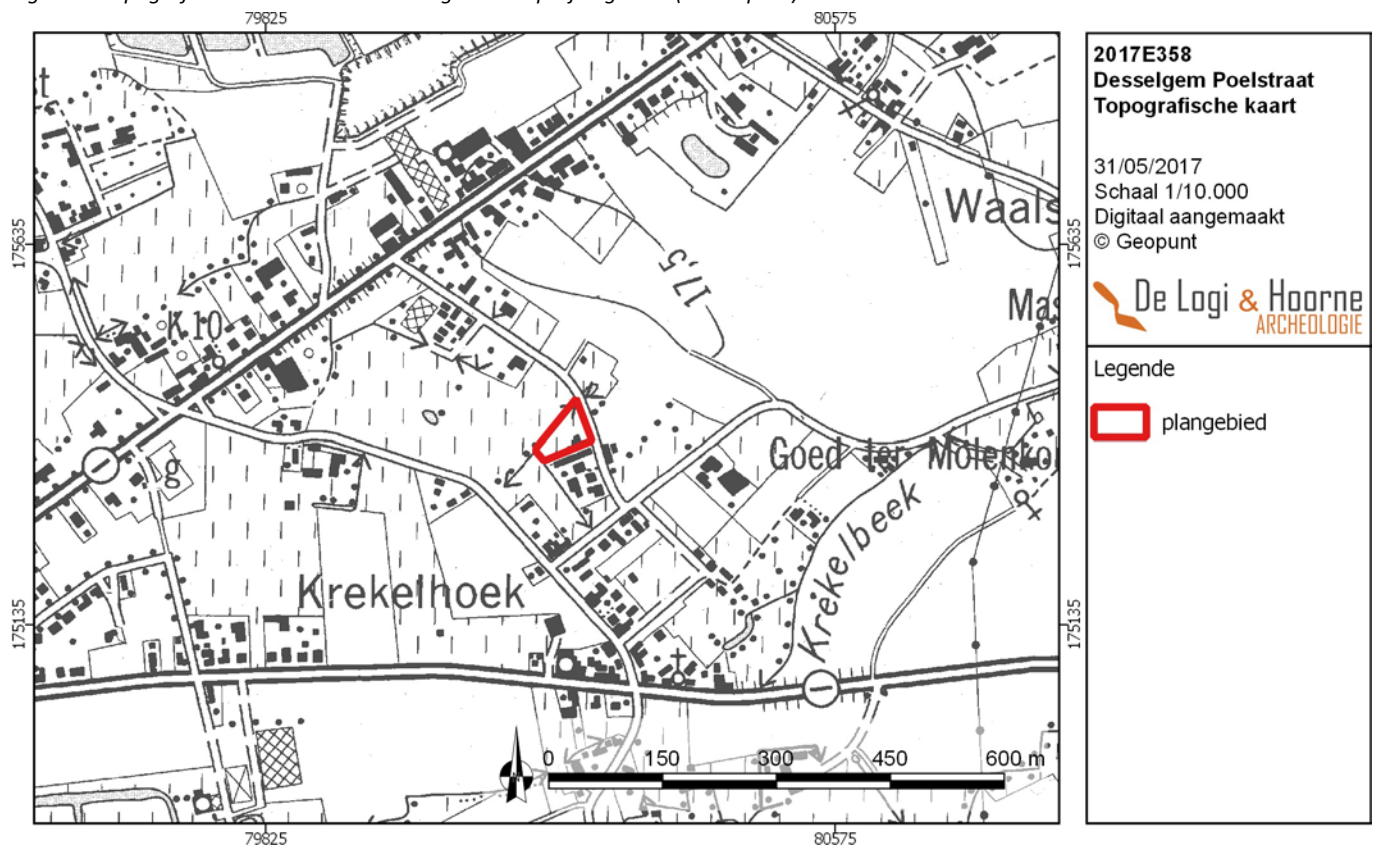
1.1. Administratieve gegevens

Projectcode bureauonderzoek:	2017E358
Sitecode:	WAR-POE-17
Nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan:	Niet van toepassing
Erkende archeoloog:	De Logi & Hoorne bvba OE/ERK/Archeoloog/2015/00052
Locatie projectgebied:	Projectgebied in Desselgem (Waregem), omsloten door Poelstraat, Wetstraat, Kwadestraat.
Bounding box (Lambert 72):	punt 1: min. X: 80181,1; max. Y: 175431,87 punt 2: max. X: 80254,7; min. Y: 175350,78
Oppervlakte projectgebied:	3043m ²
Oppervlakte percelen:	3043m ²
Kadaster:	Waregem, Afdeling 5 (Desselgem), Sectie B: 160b ² , 160c ²
Termijn bureauonderzoek:	22 mei t.e.m. 7 juni 2017
Betrokken actoren en specialisten:	Niet van toepassing
Wetenschappelijke advisering:	Niet van toepassing
Kadasterkaart:	figuur 1
Topografische kaart:	figuur 2

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (© AGIV)

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

1.2. Onderzoekskader

1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen

De initiatiefnemer wenst een terrein van 3043m² aan de Poelstraat in Desselgem te verkavelen. Het betreft kadastraal de percelen 160b² en 160c² van sectie B, afdeling 5 in Waregem. Eerstgenoemd perceel heeft een oppervlakte van 136m² en de grootte van perceel 160c² bedraagt 2907m². Samen vormen de percelen een driehoekig plangebied met een totale oppervlakte van 3043m².

De ontwikkeling van het plangebied omvat de herverkaveling van twee percelen naar vijf percelen. Lot 1 tot en met lot 3 hebben een rechthoekige vorm en grenzen met de korte zijde aan de oostelijk gelegen Poelstraat. De oppervlakte van deze percelen varieert tussen 408m² en 415m² en de maximale bouwzone bedraagt voor elk perceel 130m². Ten noordwesten van lot 3 ligt lot 4. Dit lot heeft een driehoekige vorm waarvan de oppervlakte 467m² bedraagt en de maximale bouwzone 182m² is. Ten westen van deze loten ligt lot 5, een trapeziumvormig perceel van 1325m² met een toegangsweg van 4m breed dat ten zuiden van lot 1 richting de Poelstraat loopt. De maximale bouwzone voor dit lot bedraagt 184m². Alle nieuwe woningen worden op het bestaand rioleringsnetwerk, ter hoogte van de Poelstraat, aangesloten. De verkavelingsaanvraag omvat geen aanleg van een nieuwe weg. De totale oppervlakte aan maximale bouwzone binnen het plangebied bedraagt 702m² ofwel 23% van het totale plangebied. Hierbij de aanleg van nutsvoorzieningen bijgerekend wordt tot maximum 1/4 van het plangebied verstoord.

1.2.2. Criteria voor opmaken archeologienota

De initiatiefnemers wensen een terrein van 3043m² groot aan de Poelstraat in Desselgem, Waregem te verkavelen. Hiervoor dienen zij een verkavelingsvergunning aan te vragen. Het plangebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten is, noch in een beschermde archeologische site of vastgestelde archeologische zone. De percelen binnen het projectgebied hebben een oppervlakte die groter is dan 3000m². Volgens artikel 5.4.2. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 moet bij de vergunningsaanvraag een bekrachtigde archeologienota gevoegd worden.

1.3. Onderzoeksopdracht

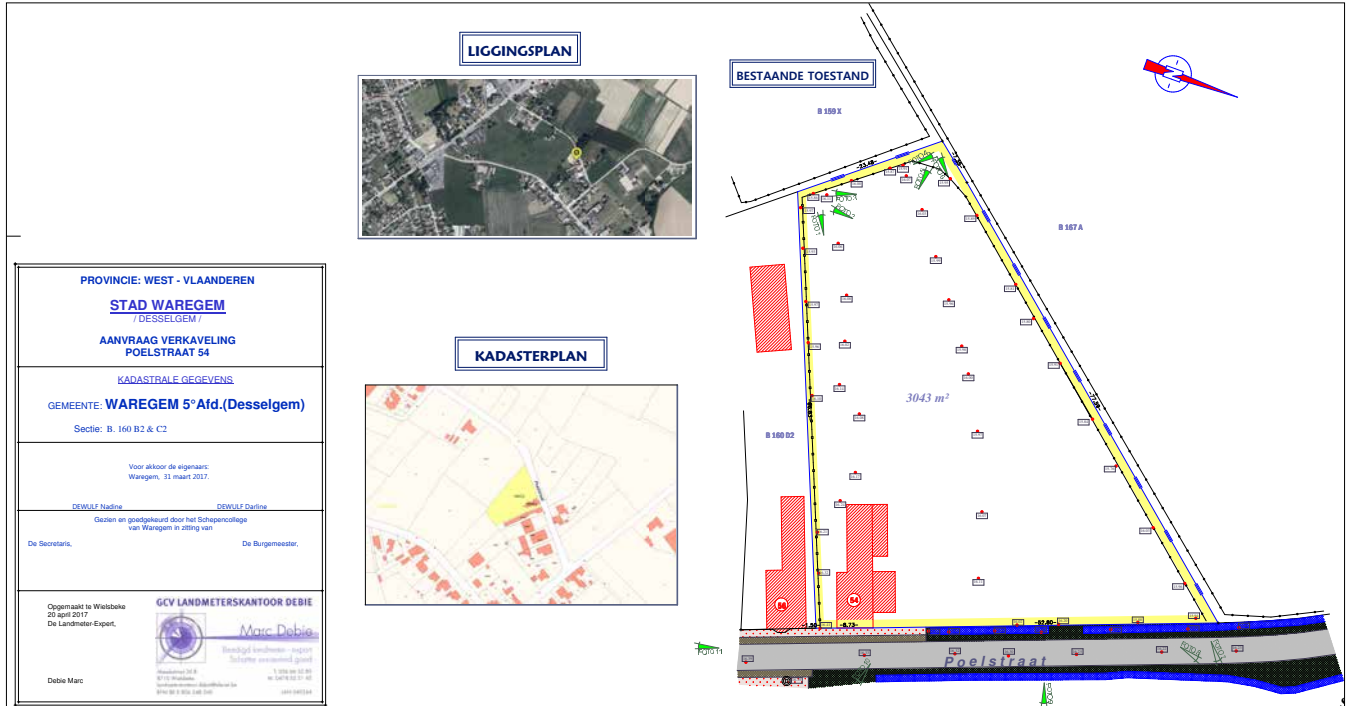
1.3.1. Vraagstelling

Dit bureauonderzoek heeft als doel het archeologisch potentieel van het projectgebied van 3043m² groot aan de Poelstraat in Desselgem, Waregem door middel van literaire en cartografische bronnen in te schatten. Op basis van deze bronnen moet afgewogen kunnen worden of verdere maatregelen in het kader van het archeologisch vooronderzoek nodig zijn, en welke deze zijn. Uiteindelijk moet dit bijdragen aan de finale afweging of voor een (deel van) het projectgebied al dan niet verdergezet onderzoek in de vorm van een archeologische opgraving noodzakelijk is, en of er mogelijkheden tot behoud *in situ* bestaan, en wat hiervoor de voorwaarden en vereisten zijn. Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring?
- Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?

1.3.2. Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bestaande bronnen gebruikt.

Figuur 3: Plan van de bestaande toestand (© landmeterskantoor Debie)

Figuur 4: Plan van de ontworpen toestand (© landmeterskantoor Debie)

1.4. Onderzoeksstrategie en -methode

Dit bureauonderzoek moet, op basis van de literaire en cartografische bronnen, leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

Voor de uitvoering van het bureauonderzoek werd de bestaande literatuur over het projectgebied en de omgeving doorgenomen. Daarnaast zijn zowel de aardkundige als de historische cartografische bronnen geraadpleegd en zijn online beschikbare georeferente kaarten onderzocht. Deze gegevens leveren een inzicht in de gekende geomorfologie, bewoningsgeschiedenis, landschapshistoriek en -genese van het plangebied op.

Gegevens over aardkunde en geologie zijn geraadpleegd via de webservices van DOV Vlaanderen. Hoogtemodellen, orthografische foto's, historische kaarten en de bodemerosiekaart werden nagegaan via de webservices van Geopunt. De topografische kaart is via de website van het NGI geconsulteerd. Gegevens over de gekende erfgoedwaarde van het projectgebied werden geraadpleegd via het geoportaal en de Centrale Archeologische Inventaris. Een bestand met de afbakening van het projectgebied en de verschillende percelen, alsook de te realiseren plannen werd ter beschikking gesteld door de opdrachtgever.

Het aardkundige luik van het bureauonderzoek werd uitgevoerd door Raphael De Brant. Het meest relevante kaartmateriaal is onderzocht om de interpretatie van het gebied staven. Dit betreft voornamelijk de tertiair en quartair geologische kaart, de bodemkaart en het digitaal hoogtemodel. Aanvullend werd gebruik gemaakt van het boek 'Geologie van Vlaanderen' (BORREMANS 2015). Ook de landschappelijke boringen die in het verleden op en rond het terrein gebeurden, werden in het onderzoek geïncorporeerd. Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de bodemsoorten en hun verwachtingsgebied. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems, podzolen en/of restanten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden.

Frederik De Kreyger verzorgde het historische luik van het onderzoek, dat de studie van de kaart van Villaret (1745-1748), de kaart van Ferraris (1777), de Atlas der Buurtwegen (circa 1840), de Poppkaart (1842-1879) en de topografische kaart Vandermaelen (1846-1854) omvatte. Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden. Het gekende erfgoed en archeologisch onderzoek van het onderzoeksgebied en zijn omgeving werd via het Geoportaal Onroerend Erfgoed en de Centrale Archeologische Inventaris opgezocht. Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur. Daarnaast is gebruik gemaakt van bronnen over de lokale toponymie en geschiedenis. De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid en zijn opgelijst in de bibliografie.

Figuur 5: Recente orthofoto met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 6: Detail van de orthofoto met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

Dit assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het bureauonderzoek: dit zijn al de relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

2.2. Conservatie-assessment

Alle aangemaakte gegevens — dit omvat deze archeologienota, de foto's, de figuren, de lijsten, de plannen kaarten en lagen in GIS — worden digitaal bewaard op minstens twee individuele dragers zodat ze bij vernietiging van één drager niet verloren zijn. Aangezien in deze fase van het vooronderzoek geen vondsten of stalen ingezameld worden is een conservatie-assessment voor deze categorieën op dit moment niet aan de orde.

2.3. Assessment van het onderzochte gebied

2.3.1. Landschappelijke ligging

In dit onderdeel van het assessmentrapport wordt het projectgebied ruimtelijk gesitueerd met aandacht voor zijn topografische en landschappelijke inplanting, en zijn bodemkundige, geologische en geomorfologische eigenschappen.

2.3.1.1. LIGGING

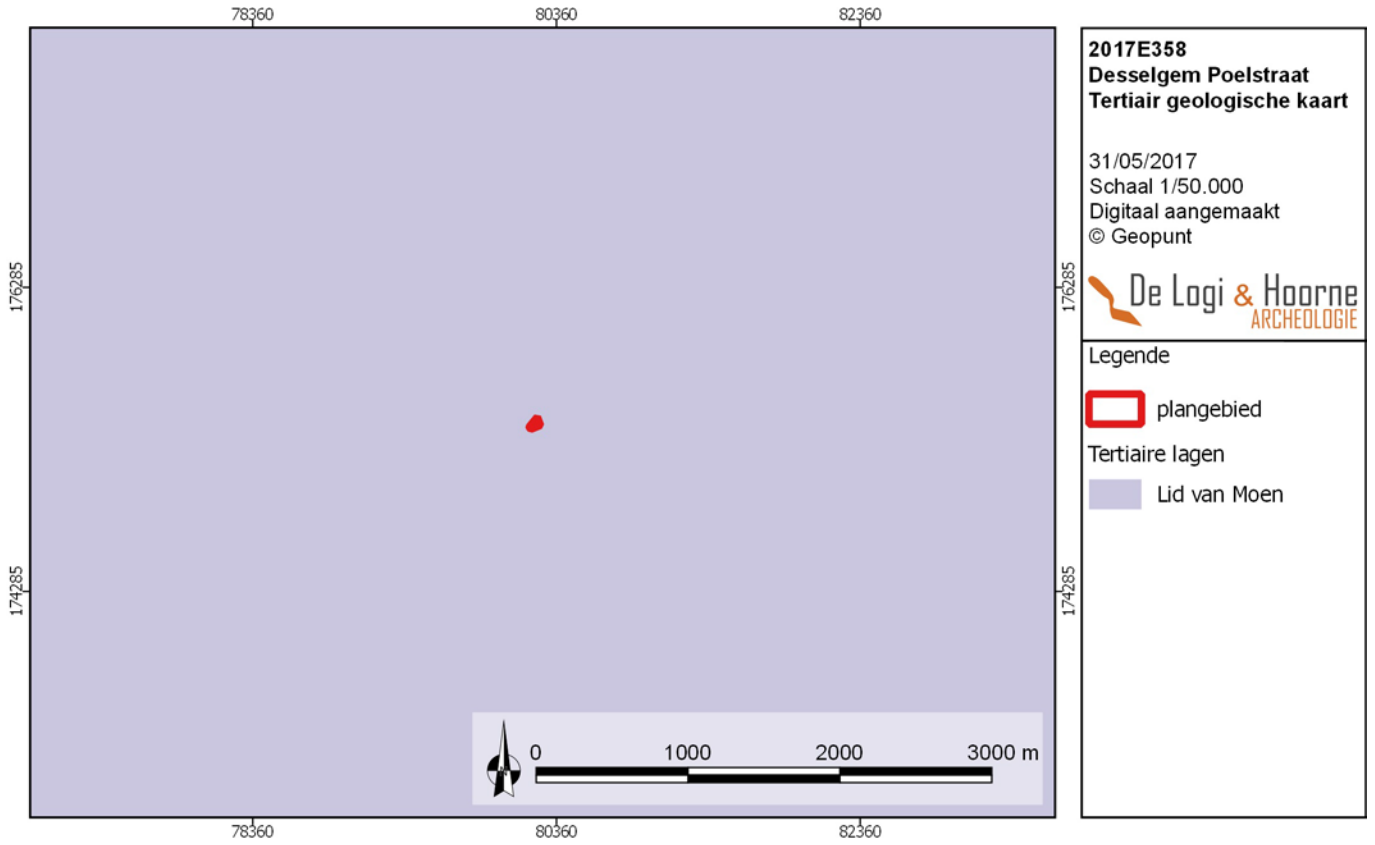
Het projectgebied is gelegen aan de zuidwestelijke kant van de Poelstraat in Desselgem, Waregem en ligt binnen een niet verstedelijkt gebied, op 860m ten zuidoosten van de deelgemeente Desselgem en op 3,8km ten westen van de gemeente Waregem. Het plangebied ligt binnen een groter geheel dat in het oosten omsloten wordt door de Poelstraat, in het zuidoosten door de Wetstraat, in het zuidwesten door de Kwadestraat en in het noordwesten door de Gentseweg.

Het terrein omvat twee percelen, 160b² en 160c². Eerstgenoemd perceel heeft een onregelmatige vorm met een oppervlakte van 136m² en komt grotendeels overeen met het gebouw binnen dit perceel. Perceel 160c² ligt volledig rond het vorige perceel en beschikt over een driehoekige vorm met een oppervlakte van 2907m². Samen vormen de percelen een plangebied met een totale oppervlakte van 3043m².

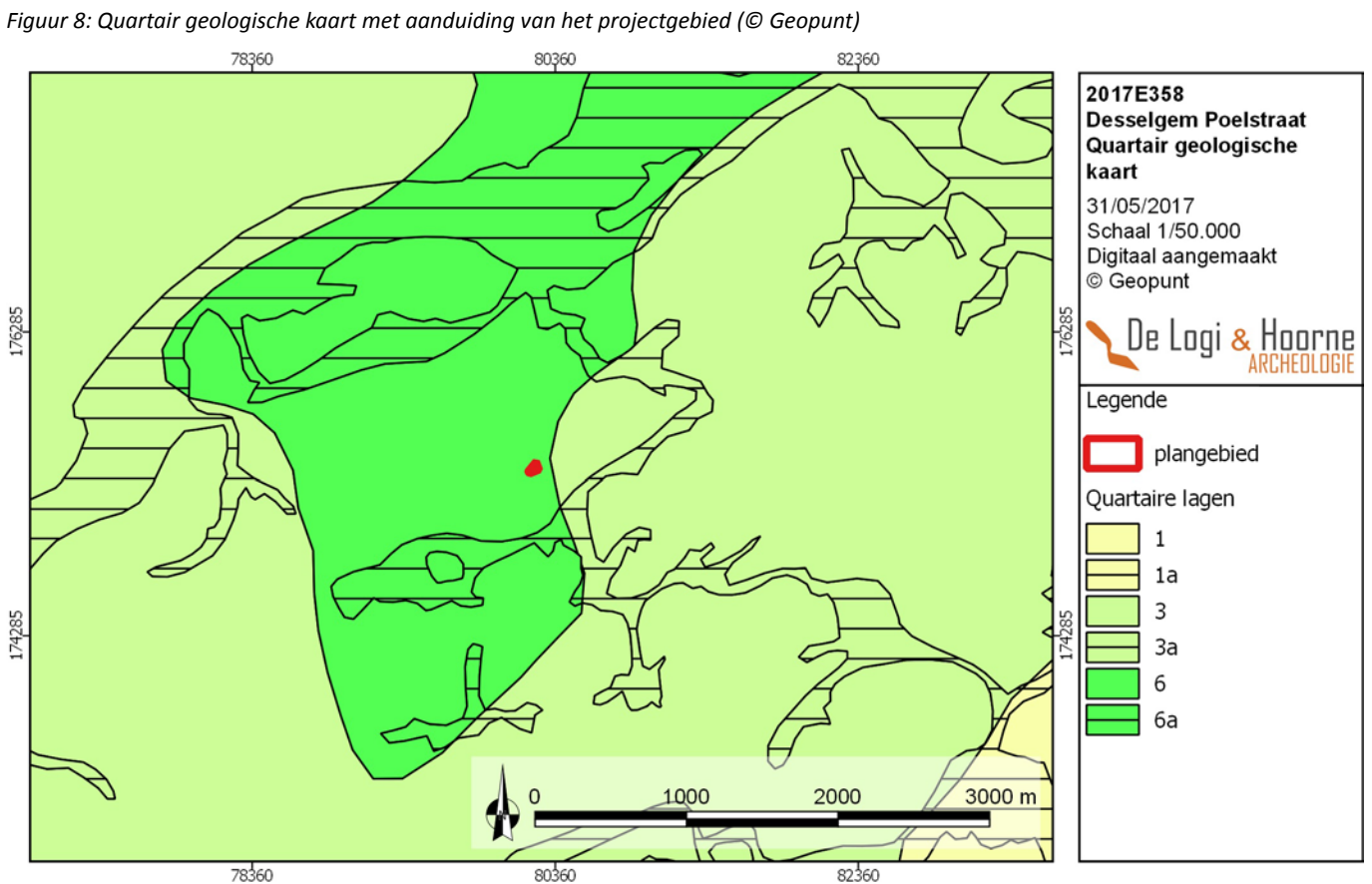
Rondom het plangebied komen verschillende waterlopen voor die allen tot het stroomgebied van de Schelde behoren en binnen het Leiebekken stromen. Door de ligging van het plangebied op een hoger gelegen, zandlemig plateau in het landschap, komen de waterlopen voornamelijk aan de rand van dit plateau voor. 318m in oostelijke richting stroomt de Kregelbeek die een NO-ZW oriëntatie aanhoudt en het plateau doorsnijdt. In noordoostelijke richting, op 1,1km van het plangebied, mondt de Kregelbeek uit in de Waalshoekbeek. In zuidwestelijke richting gaat de Kregelbeek over in de Gewatbeek. De Leie stroomt op 1,7km in noordelijke richting van het plangebied.

2.3.1.2. GEOLOGIE

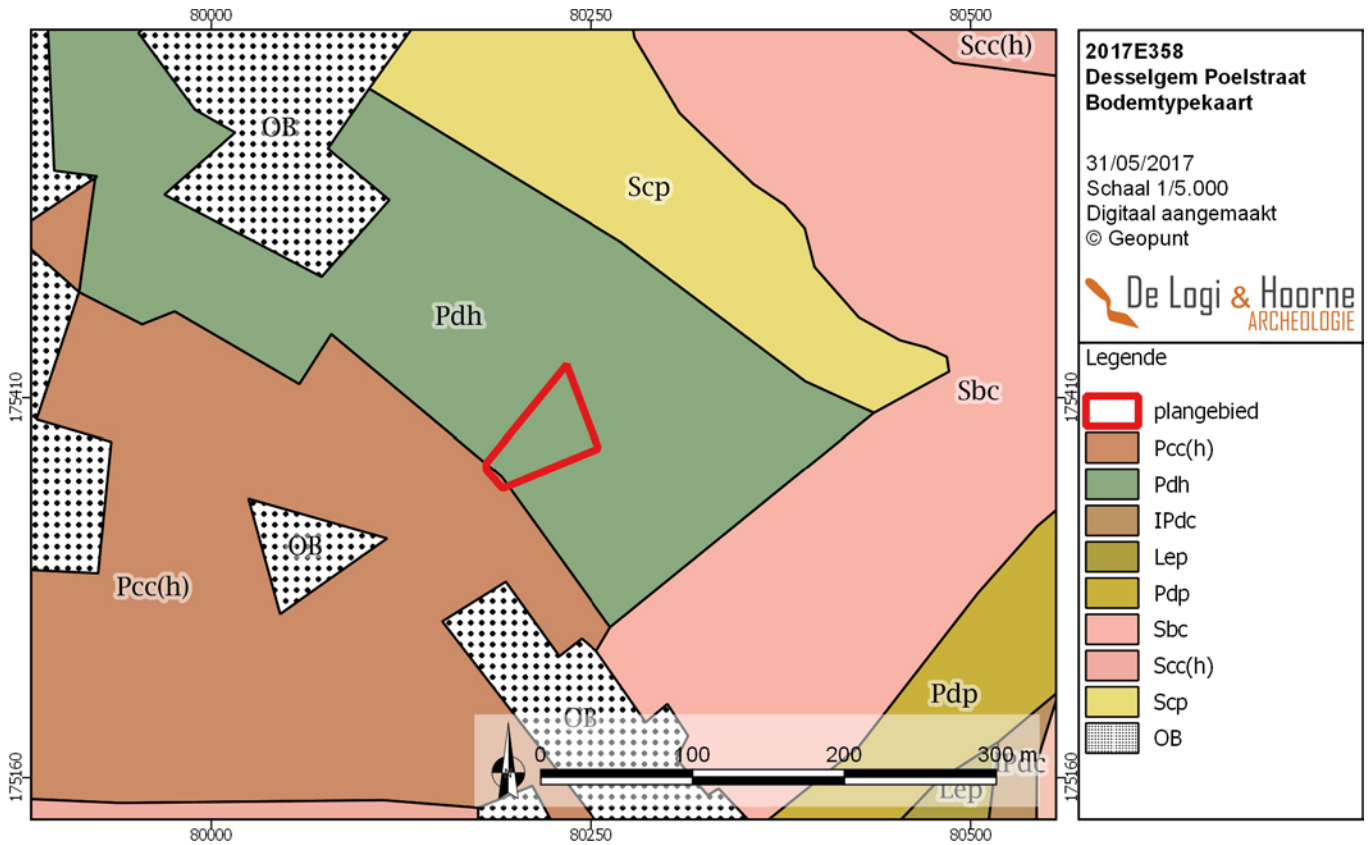
Geologisch gezien bevindt het projectgebied zich in de zuidelijke Leie-uitloper van de Vlaamse Vallei. Deze Vlaamse Vallei erodeerde zich sinds het droogvallen van Noord-België aan het eind van het tertiair, rond 2,58 miljoen jaar geleden, een weg door de marien afgezette tertiaire substraten. Dit gebeurde als gevolg van de quartaire klimaatschommelingen in verschillende fasen van erosie en sedimentatie waarbij vroeg- en midden-pleistocene interfluviale en

Figuur 7: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

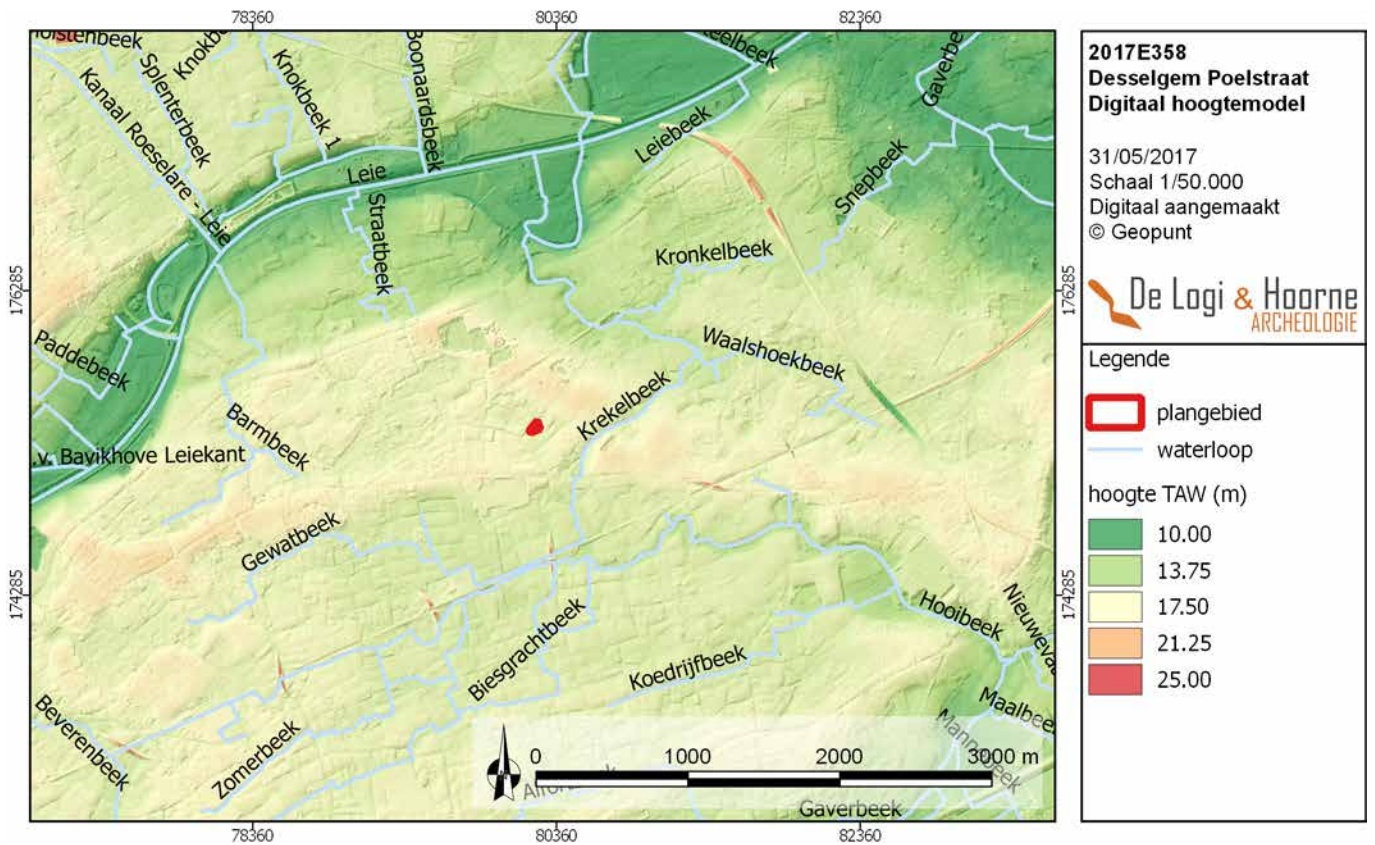

Figuur 8: Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 9: Bodemtypekaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 10: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied en de omliggende waterlopen (© Geopunt)

dalwand-terrassen werden gevormd. De diepste uitsnijdingen werden bereikt gedurende het begin van het eemiaan (130.000 tot 115.000 jaar geleden) toen de zee de reeds in het saaliaan (370.000 tot 130.000 jaar geleden) diep uitgesuurde Vlaamse Vallei binnendrong. Zo ontstond de Golf van Gent, een groot estuarium waarin de aanwezige quartaire afzettingen door de intense getijdenstromingen grotendeels werden opgeruimd en de Vlaamse Vallei zich plaatselijk nog dieper in de tertiaire substraten kon insnijden (BORREMANS 2015: 211-221).

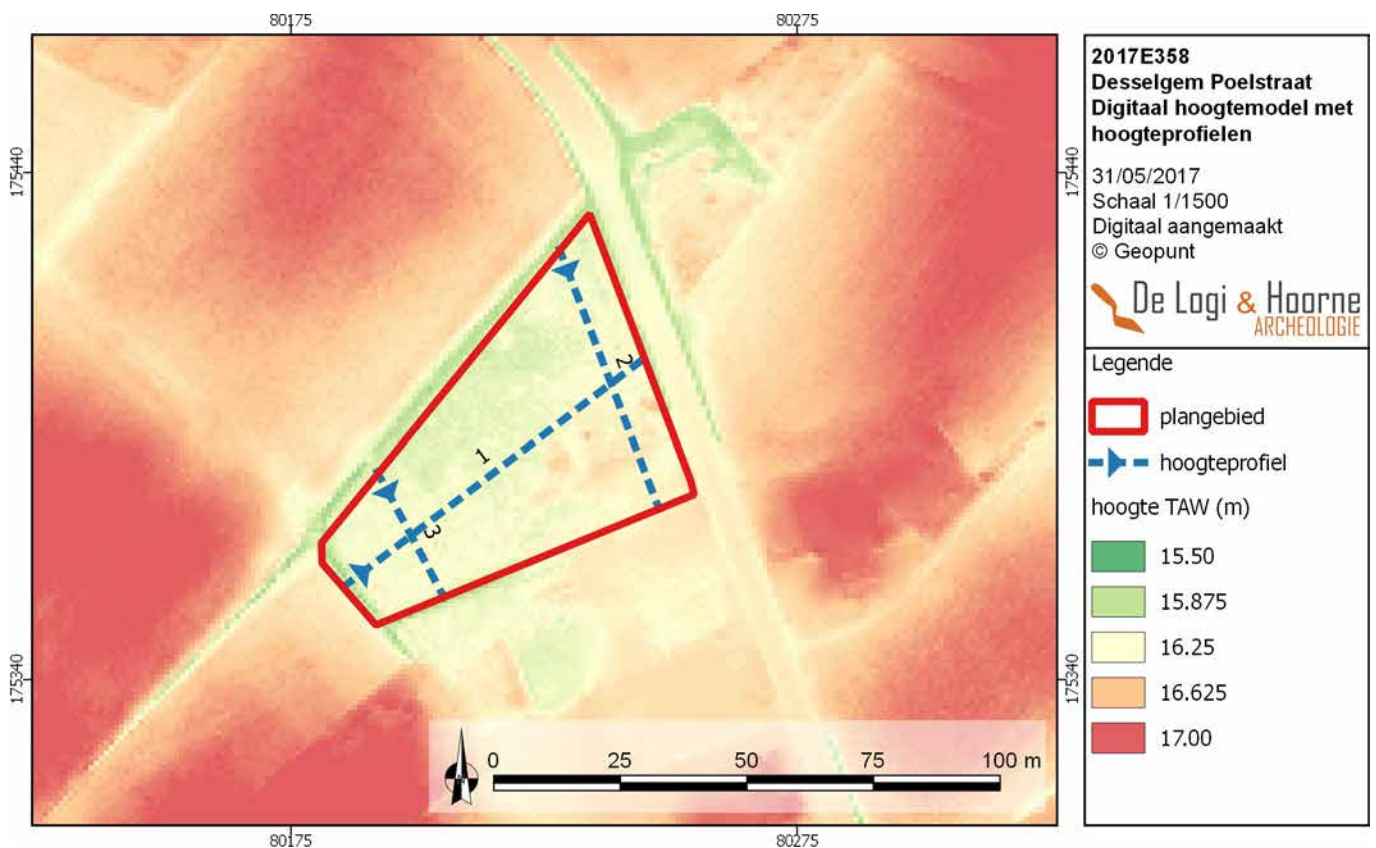
Ter hoogte van het projectgebied werd zo het Lid van Moen aangesneden, een heterogene kalkloze mariene kleiafzetting met siltige tot zandige tussenlagen die werd afgezet in de Formatie van Kortrijk in het vroeg-eoceen (56 tot 47,8 miljoen jaar geleden) (STEURBAUT 2015: 130-132). Op basis van de tertiaire isohypsenkaart mogen we de tertiaire afzettingen op 26 tot 31m onder het huidige maaiveld situeren, op -10m tot -15m TAW.

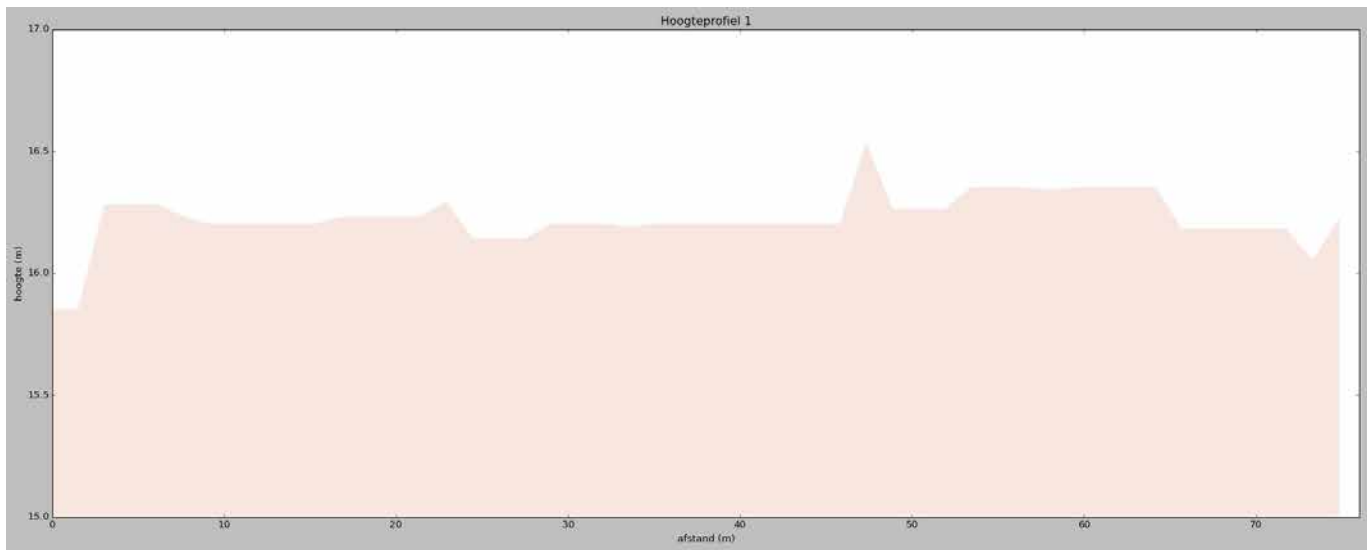
Gedurende het vroeg-weichseliaan daalde de zeespiegel en heerste een koud klimaat zonder permafrost waardoor de rivieren zich opnieuw diep in de Vlaamse vallei uitschuurden waarbij de oudere sedimenten deels werden opgeruimd. Nadien werd de Vlaamse Vallei in verschillende fasen vooral opgevuld met fluvioperiglaciale pakketten (BORREMANS 2015: 216-217).

Een van de laatste grote opvullingsfasen vond plaats in het vroeg-pleniglaciaal (74.000 tot 55.000 jaar geleden), toen vlechtende rivieren door permafrost nauwelijks konden insnijden maar wel grote hoeveelheden sediment afzetten dat door gebrek aan vegetatie massaal met het smeltwater meekwam. Deze fluvioperiglaciale afzettingen bestaan voornamelijk uit geërodeerd tertiair materiaal en behoren tot het Lid van Oostakker en het Lid van Ede (BORREMANS 2015: 217-218).

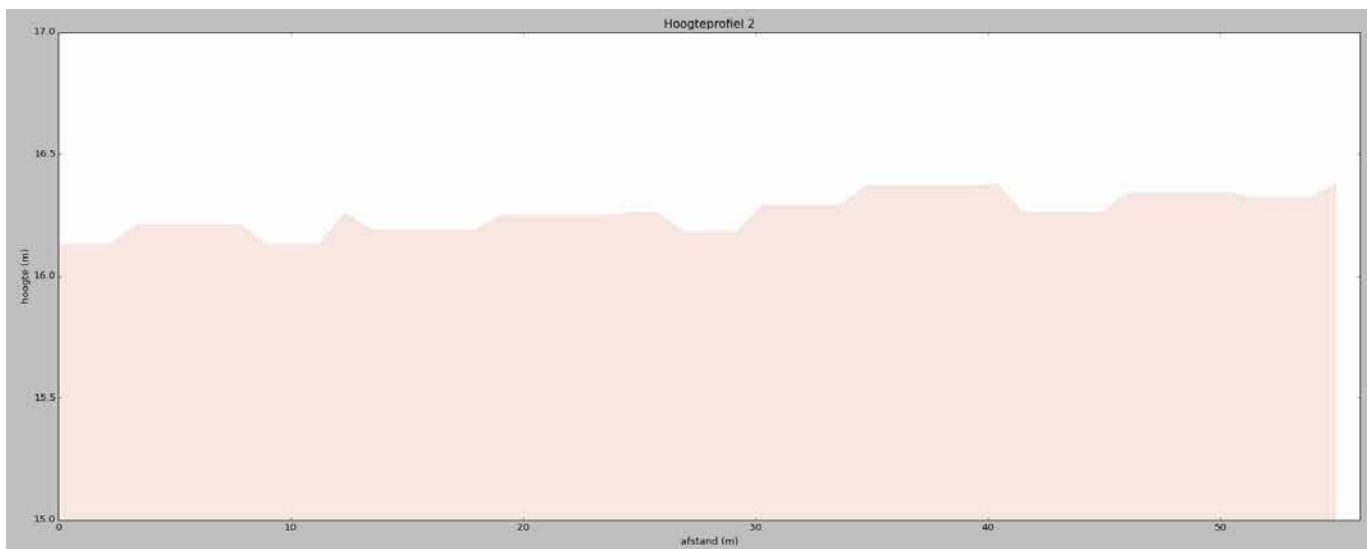
In de zeer koude periode van het laat-pleniglaciaal (29.000 tot 13.000 jaar geleden) was de rivierwerking en vegetatie zeer beperkt waardoor transversaal op de overheersende noord-tot noordwestelijke winden dekzandruggen ontstonden in de laag gelegen en met zand opgevulde Vlaamse Vallei. Onder andere de dekzandrug tussen Stekene en Maldegem werd in deze periode gevormd. Deze dekzandrug damde de Vlaamse Vallei af waardoor het afvoersysteem niet meer in noordelijke richting naar de Vallei van Oostende afwaterde maar oostelijk moest afbuigen om via het doorbraakdal van Hoboken de Beneden-Schelde te bereiken (BORREMANS 2015: 219).

Figuur 11: Detail van het digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied en de hoogteprofielen (@ Geopunt)

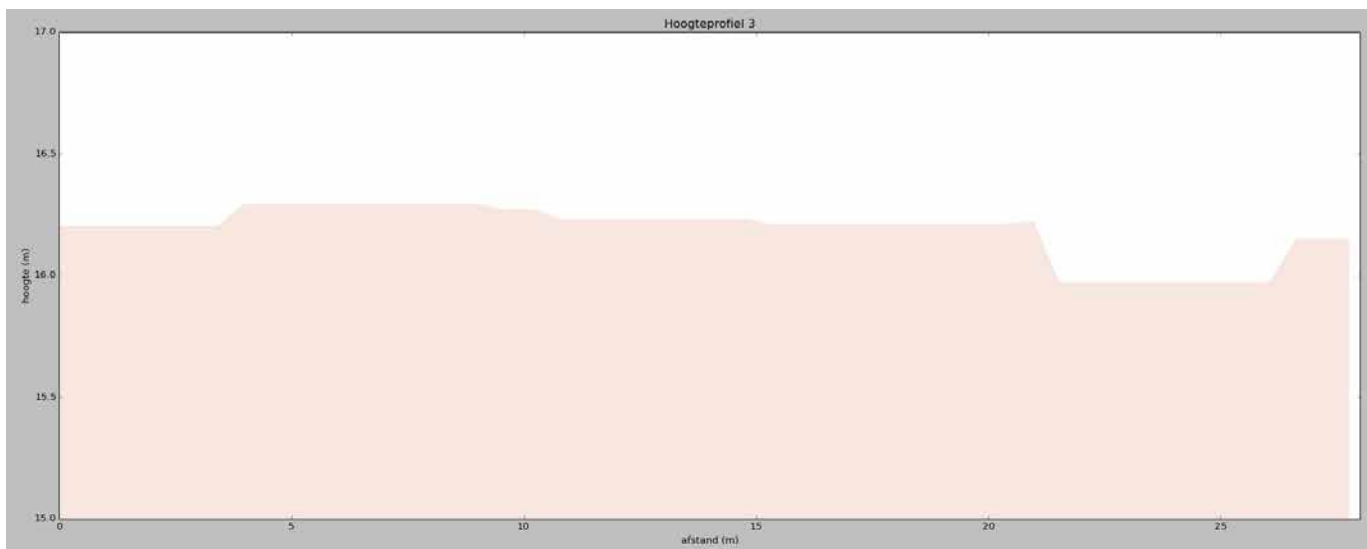

Figuur 12: Hoogteprofiel 1 van het digitaal hoogtemodel (© Geopunt)

Figuur 13: Hoogteprofiel 2 van het digitaal hoogtemodel (© Geopunt)

Figuur 14: Hoogteprofiel 3 van het digitaal hoogtemodel (© Geopunt)

Tijdens het laat-glaciaal (13.000 tot 10.000 jaar geleden) verbeterde het klimaat, op enkele koude fasen na, waarbij de permafrost verdween terwijl de zeespiegel nog relatief laag lag. Hierdoor ontstonden meanderende rivieren die zich verticaal insneden en valleien vormden. Het oppervlak van de weichseliaanafzettingen werd hierbij tot laagterras in reliëf gesteld. Deze paleovalleien werden opgevuld met alluviale afzettingen en zijn vandaag niet meer zichtbaar in het landschap (BOGEMANS 2007: 23; BORREMANS 2015: 219).

Op de quartairgeologische kaart staat de ruime omgeving van het projectgebied gekarteerd als vroeg-pleniglaciaal fluvioperiglaciaal sediment waarop mogelijk een midden- of laat-pleniglaciaal eolische afdekking werd afgezet (type 3). Deze midden- en laat-pleniglaciaal eolische afzettingen zijn cartografisch niet noodzakelijk (nog) aanwezig maar de aanwezigheid van een eolische afzetting kan duidelijk worden vastgesteld op het digitaal hoogtemodel. Ter hoogte van het projectgebied is onder dit fluvioperiglaciaal weichseliaansediment een oudere fluviatiele eemiaanafzetting bewaard (type 6). De holocene alluviale vlaktes van de waterlopen in de omgeving staan respectievelijk als type 3a en type 6a gekarteerd.

2.3.1.3. AARDKUNDE

Op de bodemkaart staat het projectgebied gekarteerd onder twee verschillende bodemtypes. De zuidwestelijke grens van het terrein staat gekarteerd als een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte of verbrokkelde textuur B-horizont (Pcc(h)).

In de World Reference Base-classificatie (WRB) wordt deze bodem geïnterpreteerd als een eutric Retisol. De Reference Soil Group 'Retisol' verwijst naar een bodem met een klei-illuvatiehorizont waarin een bleker polyonaal vorstpatroon aanwezig is met een grovere textuur waarin klei en ijzeroxiden deels uitgeloozd zijn. De principal qualifier 'eutric' verwijst naar de hoge basenverzadiging van de bodem waarschijnlijk te wijten is aan antropogene bemesting.

Het overige, en grootste deel, van het projectgebied staat gekarteerd als een matig natte licht zandleembodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont (Pdh). Deze bodem kan geïnterpreteerd worden als een postpodzol, een antropogeen veroorzaakte en ook antropogeen verstoorde podzol. Voor gebruik als akkerland vereist deze bodem enige drainering. Door de lagere vlakke ligging worden deze bodems meestal als weide gebruikt (VAN RANST & SYS 2000).

In de World Reference Base-classificatie (WRB) wordt deze bodem geïnterpreteerd als een terric Anthrosol (loamic, spodi-relocatic). De Reference Soil Group 'Anthrosol' verwijst naar een sterk antropogeen beïnvloede horizont van meer dan 0,50m dik. Deze horizont is echter ook minder dan 0,60m dik aangezien deze op de Belgische bodemkaart anders als plaggenbodem (Pdm) gekarteerd zou staan. De principal qualifier 'terric' definieert de antropogene horizont als een oppervlaktehorizont die ontstond door het opvoeren van grondmateriaal over de eeuwen heen, meestal als bemesting van de bodem. De supplementary qualifiers 'loamic' en 'spodi-relocatic' verwijzen naar de licht zandlemige textuur van de bodem enerzijds en een 'spodic'-horizont (ijzer en/of humus B-horizont) die door een diepe grondbewerking werd verstoord.

De bodemkundige kartering suggereert dat het projectgebied gelegen is in een fossiele pleistocene bedding van de Leie. De oorspronkelijke aanwezige vegetatie ter hoogte van het projectgebied kwam onder invloed van antropogene activiteit en evolueerde wellicht naar een extensief gebruikt heidelandschap waardoor de bodem verzuurde en zich een podzolbodem kon ontwikkelen. Hoewel de bodem matig nat is, mag aangenomen worden dat de horizontale drainage van de bodem in de fossiele bedding volstond ter ontwikkeling van een hydromorfe podzol. Deze podzolbodem werd bij latere ontginningen fysiek en chemisch aangetast door het verlagen van de zuurtegraad van de bodem door bemesting en bekalking en het fysiek breken van de ijzer en/of humus B-horizont. Hierdoor degradeerde de bodem tot een postpodzolbodem. Door diepe bodembewerking en het opvoeren van materiaal ter bemesting ontstond bovendien een dikke antropogene horizont van 0,50m tot 0,60m dik.

2.3.1.4. TOPOGRAFIE

Op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen bevindt het projectgebied zich fysisch-geografisch in het Leie-Schelde-interfluvium. Ter hoogte van het projectgebied is de vallei van de Leie ongeveer 7km breed. Het betreft de Leie-uitloper van de Vlaamse Vallei waarvan het oppervlak dateert

van een van de laatste grote opvullingsfasen die plaatsvond in het vroeg-pleniglaciaal (74.000 tot 55.000 jaar geleden), toen vlechtende rivieren door permafrost nauwelijks konden insnijden maar wel grote hoeveelheden sediment afzetten dat door gebrek aan vegetatie massaal met het smeltwater meekwam (BORREMANS 2015: 217-218).

Tijdens het laat-glaciaal (13.000 tot 10.000 jaar geleden) verbeterde het klimaat, op enkele koude fasen na, waarbij de permafrost verdween terwijl de zeespiegel nog relatief laag lag. Hierdoor ontstonden meanderende rivieren die zich verticaal insneden en valleien vormden. Het oppervlak van de weichseliaanafzettingen werd hierbij tot laagterras in reliëf gesteld. Deze paleovalleien werden opgevuld met alluviale afzettingen en zijn vandaag niet meer zichtbaar in het landschap (BOGEMANS 2007: 23; BORREMANS 2015: 219). Ten noorden van het projectgebied ontwikkelde zich zo de huidige holocene Leievallei met de bijhorende alluviale vlakte.

In de achtergebleven weichseliaanterrassen bleven echter ook oudere beddingen achter. Ten zuiden van het projectgebied is de depressie van de Gaverbeek zo een oude fossiele loop van de Leie. Ook op het terras tussen de Depressie van de Gaverbeek en de Holocene Leievallei zijn dergelijke fossiele beddingen herkenbaar. De microdepressie waarin het projectgebied gelegen is, is daar een voorbeeld van. Hoewel de bodem ter hoogte van het projectgebied antropogeen verstoord is, wordt het fluviatiele karakter van deze depressie in de WRB-classificatie van naburige bodems in de depressie bevestigd door de toewijzing van 'fluvic' als principal qualifier.

Het weichseliaanterras waarop het projectgebied gelegen is, reikt tot een maximale hoogte van 18,67m TAW en wordt door enkele beekvalleien doorsneden. Het projectgebied bevindt zich op de locatie van een oude rivierbedding die als microdepressie in de hogere deken van het laagterras herkenbaar is. Deze depressie ligt op ongeveer 16,26m TAW, de omringende hogere kouters zijn gelegen rond 18,6m TAW in het noordoosten en 17,6m TAW in het zuiden. Het projectgebied zelf is vrij vlak en ligt tussen 16,19m TAW en 16,47m TAW.

Op de Ferrariskaart (1777) is de microdepressie van de fossiele bedding een zone met bossen en kleinere percelen in functie van de drainage. Het gehucht in deze zone heet *Den Waeshoeck*, een toponiem dat verwijst naar drassige grond (*wasu/waze/waas*). De hogere gronden die de depressie flankeren zijn als kouters in gebruik. Het drassige karakter van de depressie wordt ook geïllustreerd door de aanwezige sites met walgracht op de Villaretkaat (1748) nog staan ingetekend maar op de Ferrariskaart niet meer worden weergegeven (WWW.GEOPUNT.BE 2017).

2.3.1.5. BODEMGEBRUIK

Het huidig bodemgebruik binnen het plangebied beperkt zich tot de aanwezigheid van een gebouw binnen perceel 160b² en overwegend grasland voor perceel 160c².

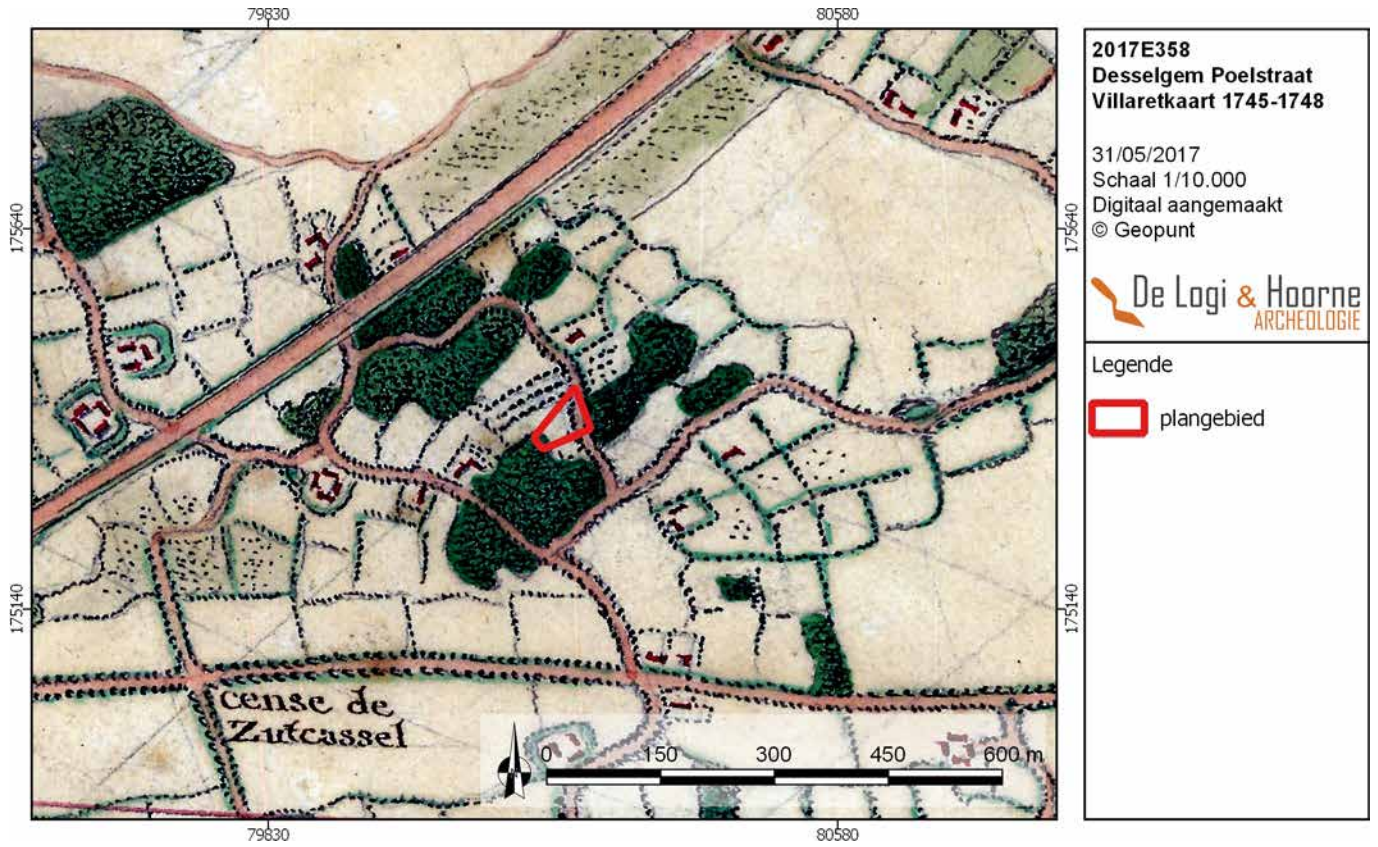
2.3.2. Archeologische voorkennis en historische beschrijving

Behalve informatie over de ligging en de ondergrond zijn gegevens uit geschiedkundige literatuur en oude kaarten en de reeds gekende archeologische vaststellingen voor het plangebied en zijn nabije omgeving van groot belang voor het maken van een goede assessment.

2.3.2.1. HISTORISCHE BESCHRIJVING

De eerste sporen van menselijke activiteit in de ruime regio rond het plangebied dateren uit de steentijd en zijn op de hogere oevers rond de Leie, ten noorden van het plangebied, terug te vinden. Deze attestaties zijn echter schaars en bestaan enkel uit kleine vondstconcentraties lithisch materiaal (*zie infra*). De eerste archeologische structuren in de ruime omgeving dateren uit de metaaltijden en de Romeinse periode en komen voor langs de huidige Grote Heerweg, een baan die parallel met het tracé van de Leie loopt en mogelijk terug gaat tot de (en mogelijk nog ouder) Romeinse periode. Het is ten zuiden van deze baan dat de historische kern van Desselgem ontstaat (WWW.INVENTARIS.ONROERENDERFGOED.BE 2017).

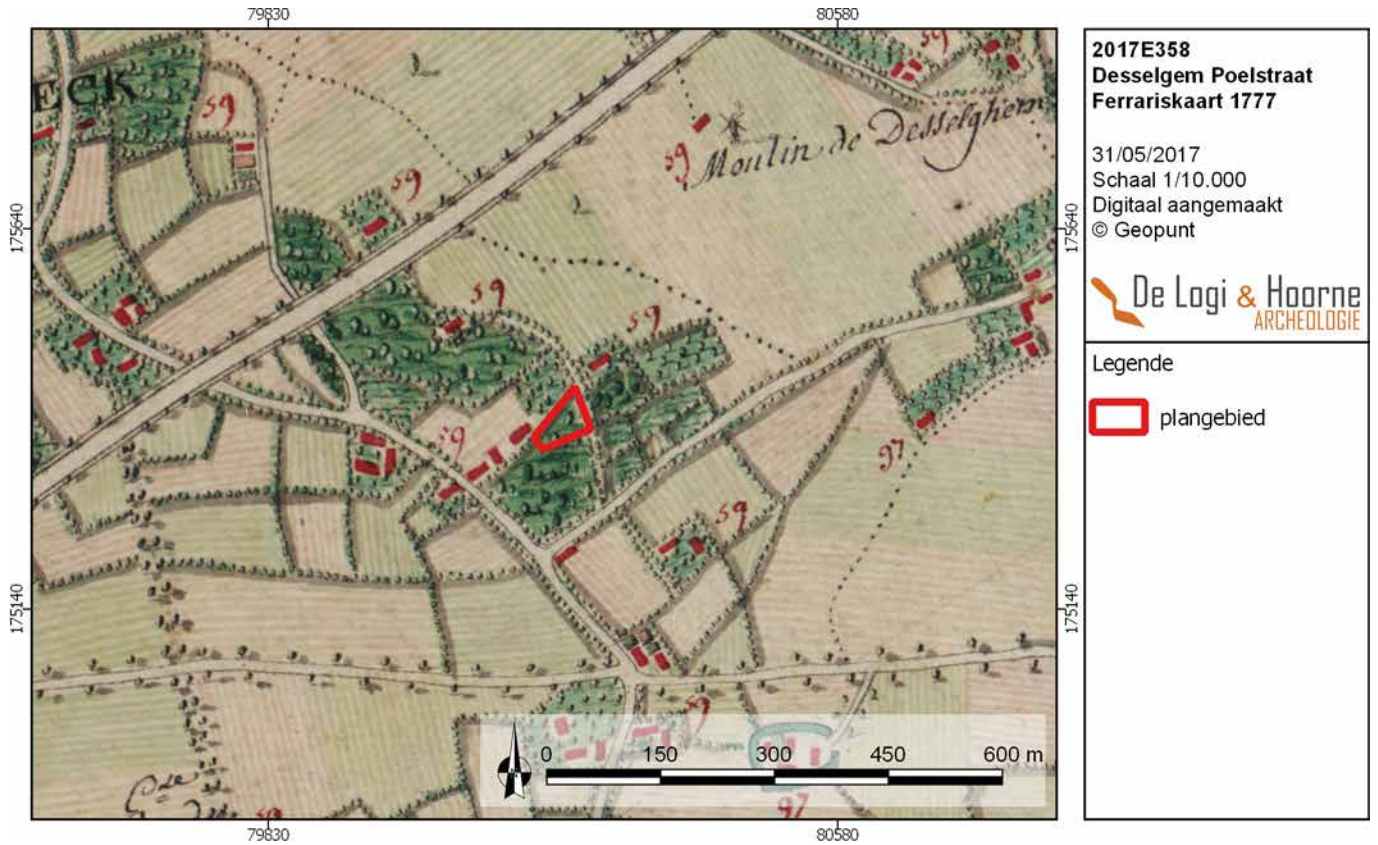
Het woord *Desselgem* is ontstaan uit de samenstelling van de Germaanse persoonsnaam *Thrasawald* en het verzamelsuffix *-inga* en *heem*, wat als betekenis *de woonplaats van de lieden van Thrasawald* vormt. De eerst gekende tekstuele vermelding dateert uit 964 als *Thrasselengehim*, wat evolueert naar *Treslengim* in 1111, *Derselgem* in 1190 en *Destelghem* rond 1650. Vanaf 1826 wordt het hedendaagse *Desselgem* gebruikt (DE BRABANDERE *et al.* 2010: 62).

Figuur 15: Villaretkaart uit 1745-1748 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

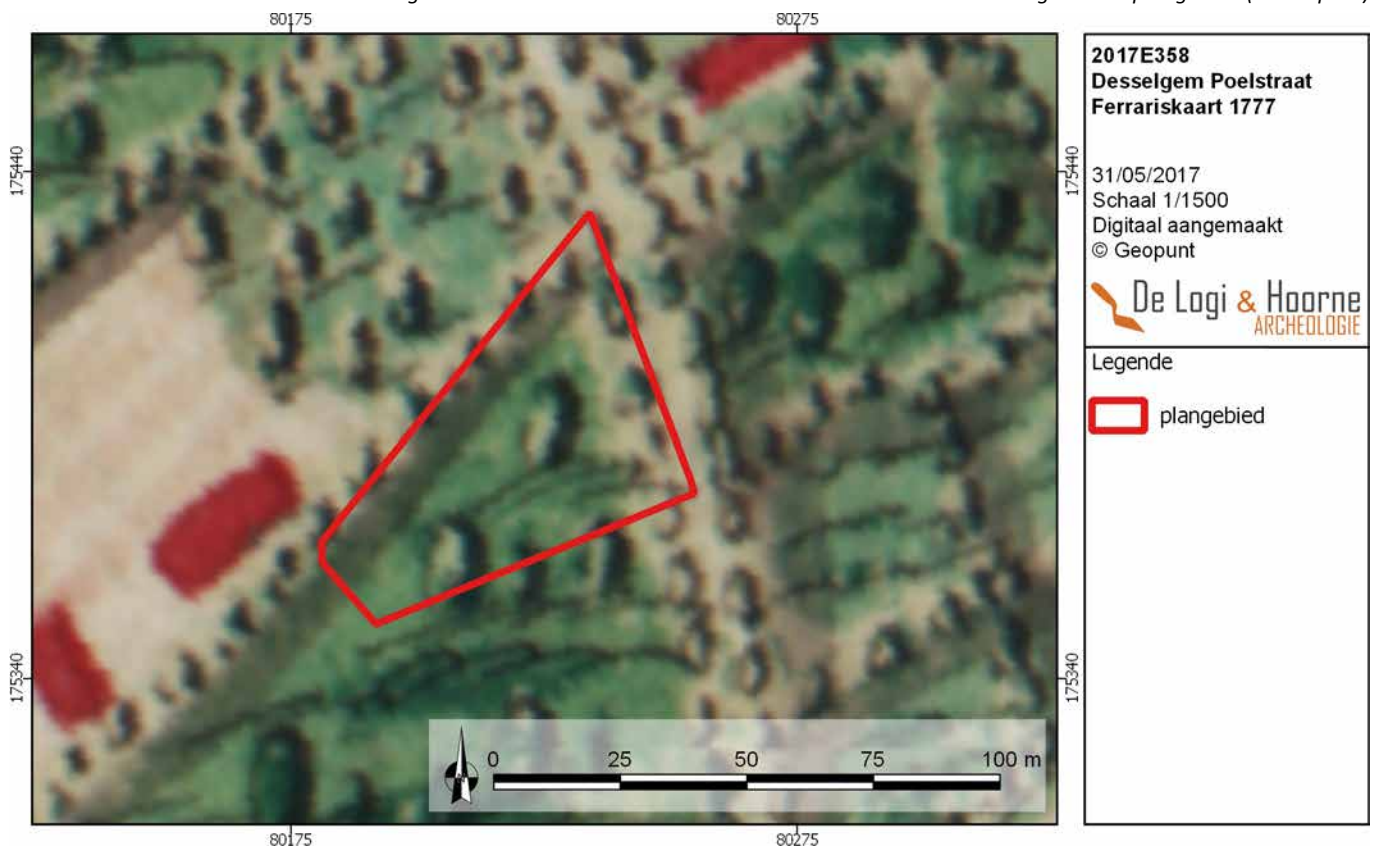

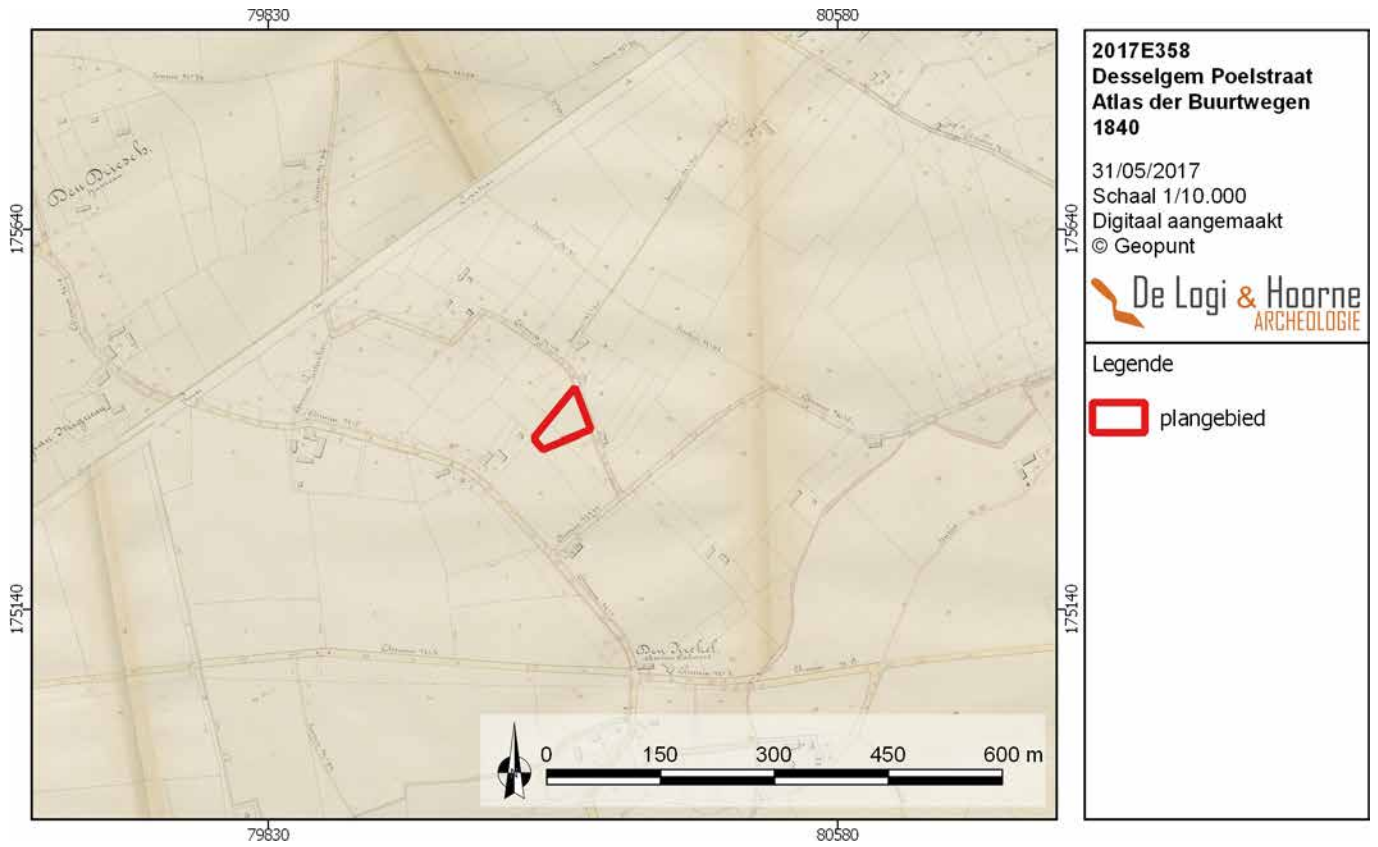
Figuur 16: Detailbeeld van de Villaretkaart uit 1745-1748 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

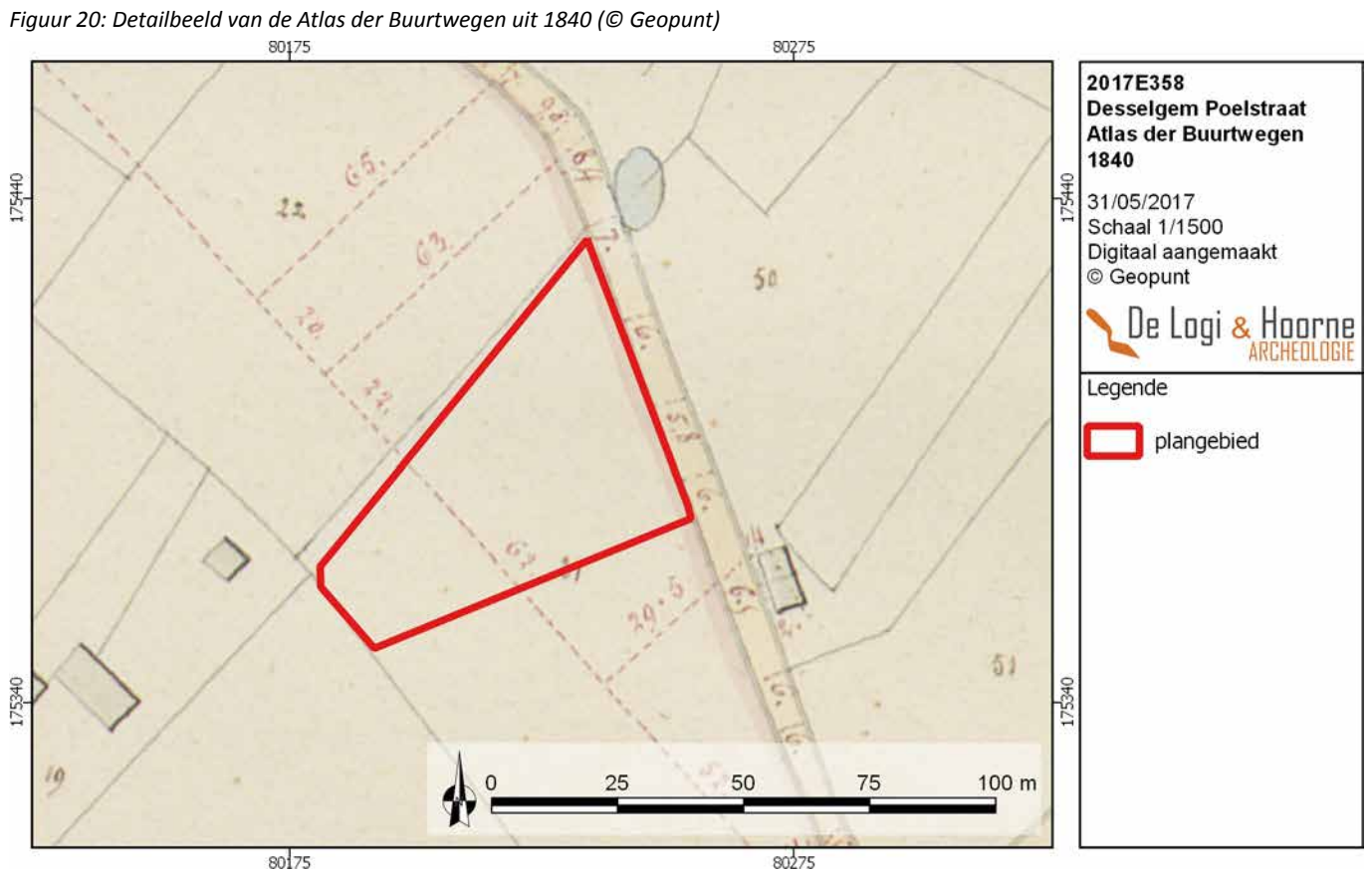
Figuur 17: Ferriskaart uit 1777 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 18: Detailbeeld van de Ferriskaart uit 1777 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

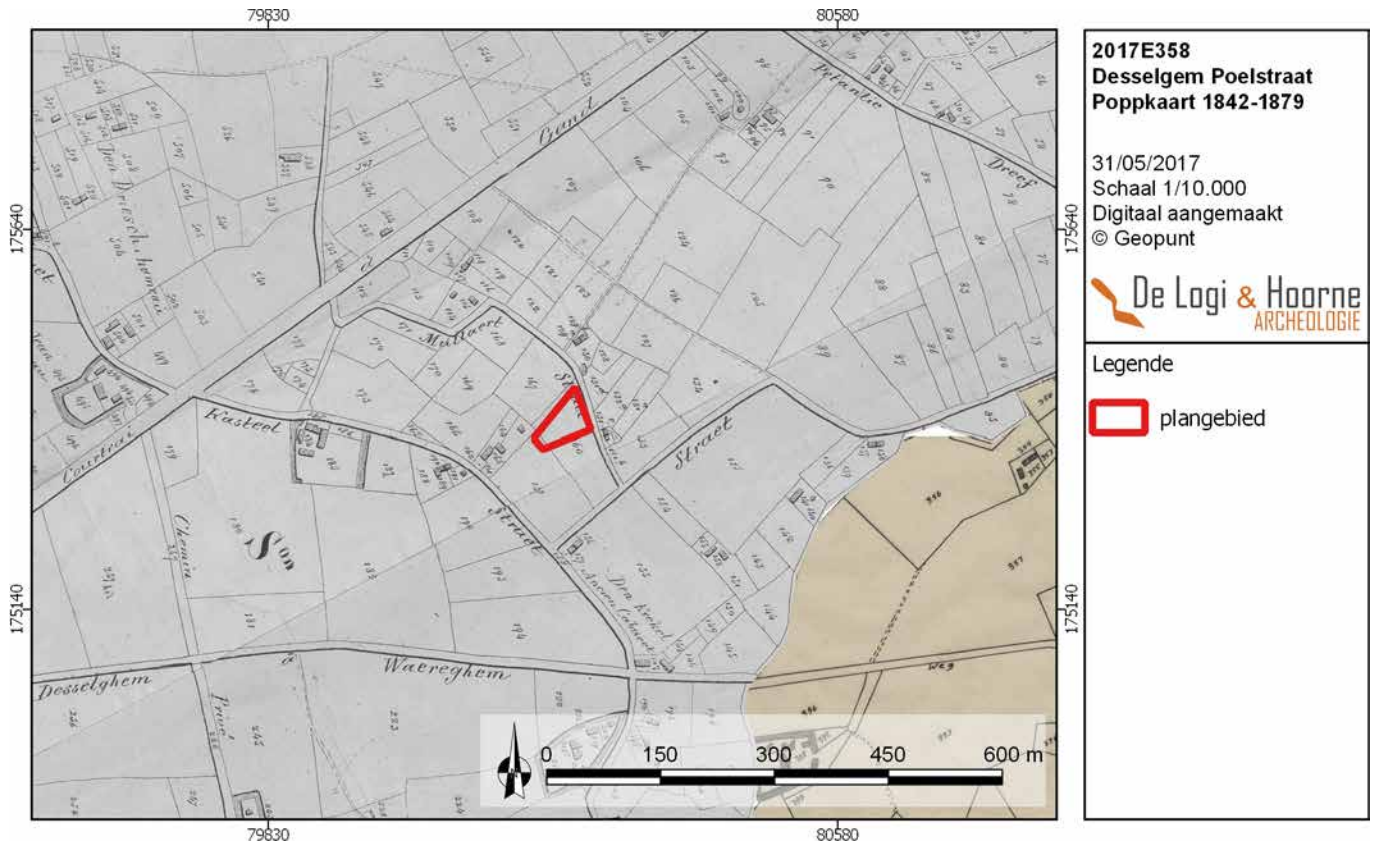

Figuur 19: Atlas der Buurtwegen uit 1840 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 20: Detailbeeld van de Atlas der Buurtwegen uit 1840 (© Geopunt)

Figuur 21: Poppkaart uit 1842-1879 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 22: Detailbeeld van de Poppkaart uit 1842-1879 (© Geopunt)

Ook al dateert de eerste vermelding van Desselgem uit de 10de eeuw, historische bronnen spreken van een beduidend vroegere occupatie van het gebied. De vruchtbare akkers rond de Leie werden reeds in de 5de en 6de eeuw ontgonnen, toen Frankische immigranten de gronden overnamen en in de gebieden grote domeinen en heerlijkheden oprichtten. Het zuidelijke deel van Desselgem bleef echter in gebruik als bosgebied, meer bepaald het Methelawoud, dat zich over grote gebieden van Desselgem, Beveren-Leie, Waregem en Harelbeke uitstrekte. Door de invallen van de Noormannen en de gecreëerde instabiliteit verwierven de Graven van Vlaanderen de gebieden aan de Leie. Vanaf 950 werd bijna het volledige huidige Desselgem en het Methelawoud aan de Sint-Pietersabdij in Gent geschonken. De monniken van de abdij besloten om Desselgem als het bestuurscentrum voor hun nieuw verworven gronden te gebruiken en rond 1050-1100 wordt bijna het volledige woud gerooid en op de vrijgekomen gronden worden kleine akkers met hoeves opgetrokken (WWW.INVENTARIS.ONROERENDERFGOED.BE 2017).

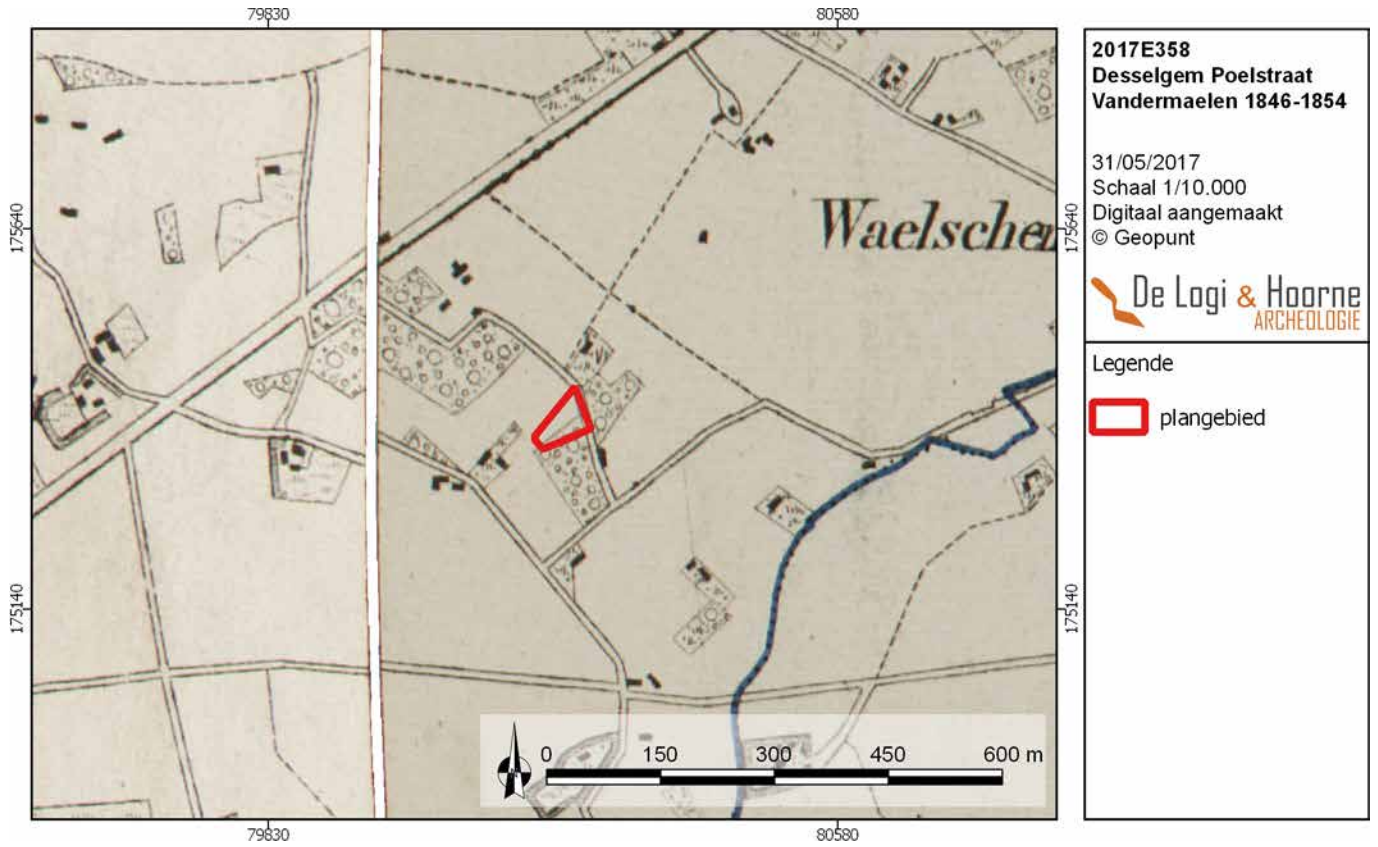
Onder Boudewijn V wordt het graafschap Vlaanderen hervormd waardoor Desselgem tot de roede van Harelbeke en de kasselrij van Kortrijk behoorde. In de 12de eeuw was het grondgebied van Desselgem sterk verdeeld in verschillende heerlijkheden en lenen, waarvan de belangrijkste aan de Sint-Pietersabdij gelinkt zijn zoals de Meierie, Raden en Ter Linden (*zie infra*). Vanaf de 13de eeuw tot in 1630 komt het meierschap van Desselgem, het bestuur in dienst van een landheer, in handen van de familie Halewijn die de lokale orde in stand houdt voor de Sint-Pietersabdij. Deze periode wordt gekenmerkt door een sterke ontginning van het gebied en de oprichting van een groot aantal sites met walgracht, al dan niet voortgaand op reeds bestaande hoeves of heerlijkheden (WWW.INVENTARIS.ONROERENDERFGOED.BE 2017).

Op de Villaretkaart uit 1745-1748 is nog goed de landschappelijke evolutie van de voorgaande eeuwen zichtbaar. De oevers van de Leie vormen nog steeds vruchtbare kouters, terwijl ten zuiden van de grote akkers kleinere landbouwgronden zichtbaar zijn, een gevolg van de ontbossing van het Methelawoud en de ontginning van de vrijgekomen gronden. Het plangebied situeert zich op de overgang tussen het noordelijke koutergebied en de zuidelijk gelegen kleinere akkers. De huidige Poelstraat, Wetstraat en Kwadestraat staan reeds op deze kaart aangeduid en grenzen een overwegend bosrijk gebied af. Het plangebied lijkt echter als akkerland in gebruik (WWW.GEOPUNT.BE 2017).

De oorspronkelijke naam van de Poelstraat was minstens vanaf 1570 tot in de 19de eeuw *Mullaert straat*, genoemd naar een stuk grond met dezelfde naam. Nadien, tot in 1990 kreeg de straat de naam *Bosstraat*, verwijzend naar de vele bomen in de omgeving. De huidige straatnaam is afkomstig van het *Leen Te Poele* dat tussen 1474 tot 1600 in handen was van de familie van de Poele (WWW.INVENTARIS.ONROERENDERFGOED.BE 2017).

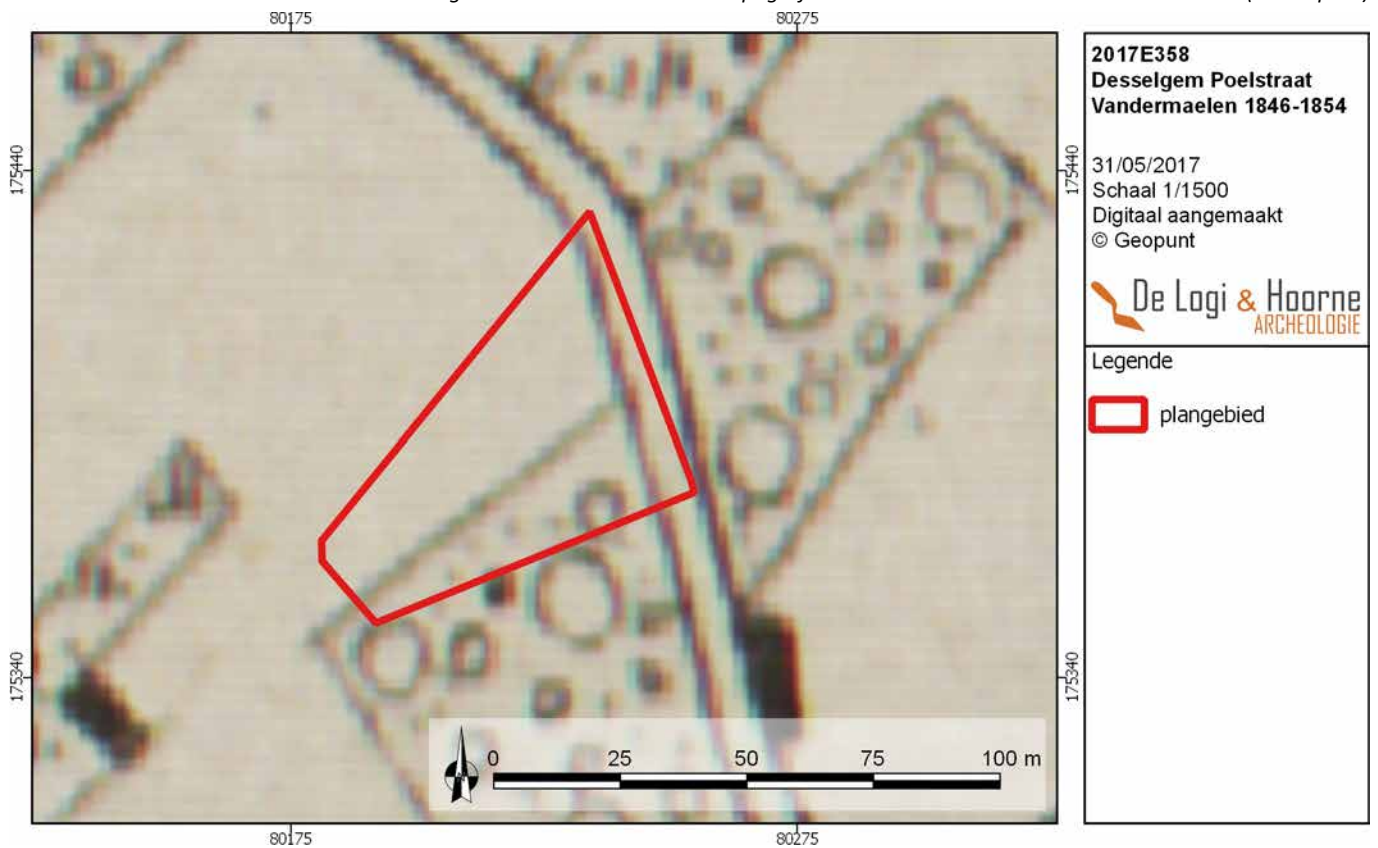
De Ferrariskaart uit 1777 toont nog steeds het agrarische karakter waarin het plangebied is gelegen. De gronden binnen het terrein staan nu wel als bosgebied gekarteerd, terwijl enkel ten westen van het plangebied een kleine akker met een drietal gebouwen voorkomt. De Atlas der Buurtwegen uit 1840 toont aan dat het plangebied gedurende het begin van de 19de eeuw deel uitmaakte van één groot perceel, nummer 21, maar onderverdeeld werd in vier zones waarvan twee zones met betrekking tot het plangebied. De Poppkaart uit 1842-1879 biedt ongeveer hetzelfde beeld als wat op de Atlas der Buurtwegen stond aangeduid. Het plangebied maakt deel uit van één groot perceel (nummer 160), gelegen aan de *Mullaert Straete* (*zie supra*) waarvan niet duidelijk is voor welke doeleinden het perceel werd gebruikt. Het is pas vanaf de topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 dat het bodemgebruik binnen het plangebied weer beschreven kan worden. Rekening houdend met de afwijking die op deze kaart kan zitten, lijkt het plangebied in gebruik als gras- of akkerland, terwijl het zuidelijke aangrenzend terrein als bosgebied staat gekarteerd (WWW.GEOPUNT.BE 2017).

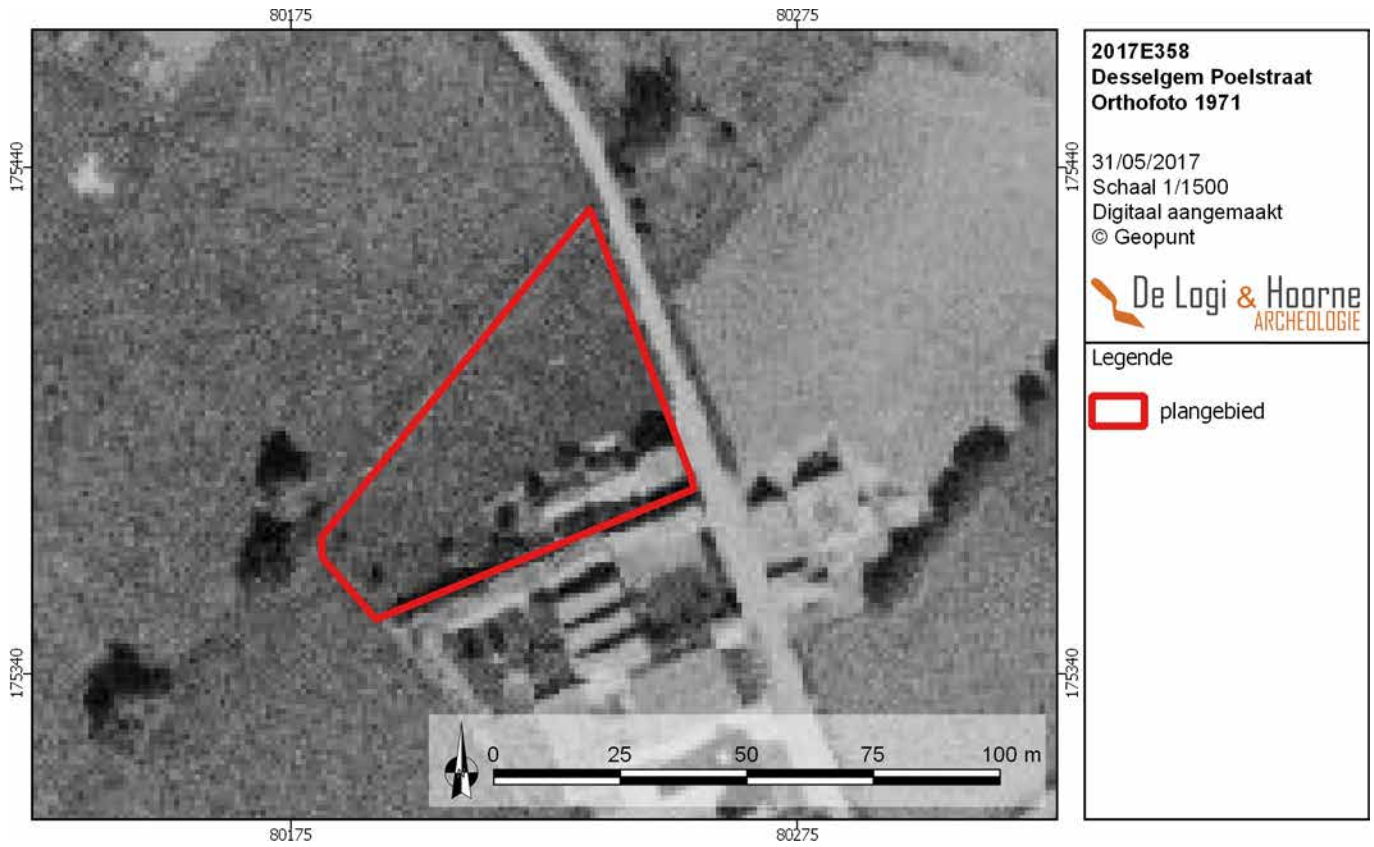
Omstreeks het begin van de 20ste eeuw onderging het plangebied een kleine wijziging. Op de luchtfoto uit 1971 is in de zuidoostelijke hoek van het terrein voor het eerst bebouwing merkbaar. De direct omliggende gronden lijken ook onderhevig aan menselijke activiteit, terwijl het grootste deel van het plangebied als grasland in gebruik is. Deze situatie blijft ongewijzigd, zoals zichtbaar is op de orthofoto's uit 1990, 2002, 2008 en 2016 (WWW.GEOPUNT.BE 2017).

Figuur 23: Topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

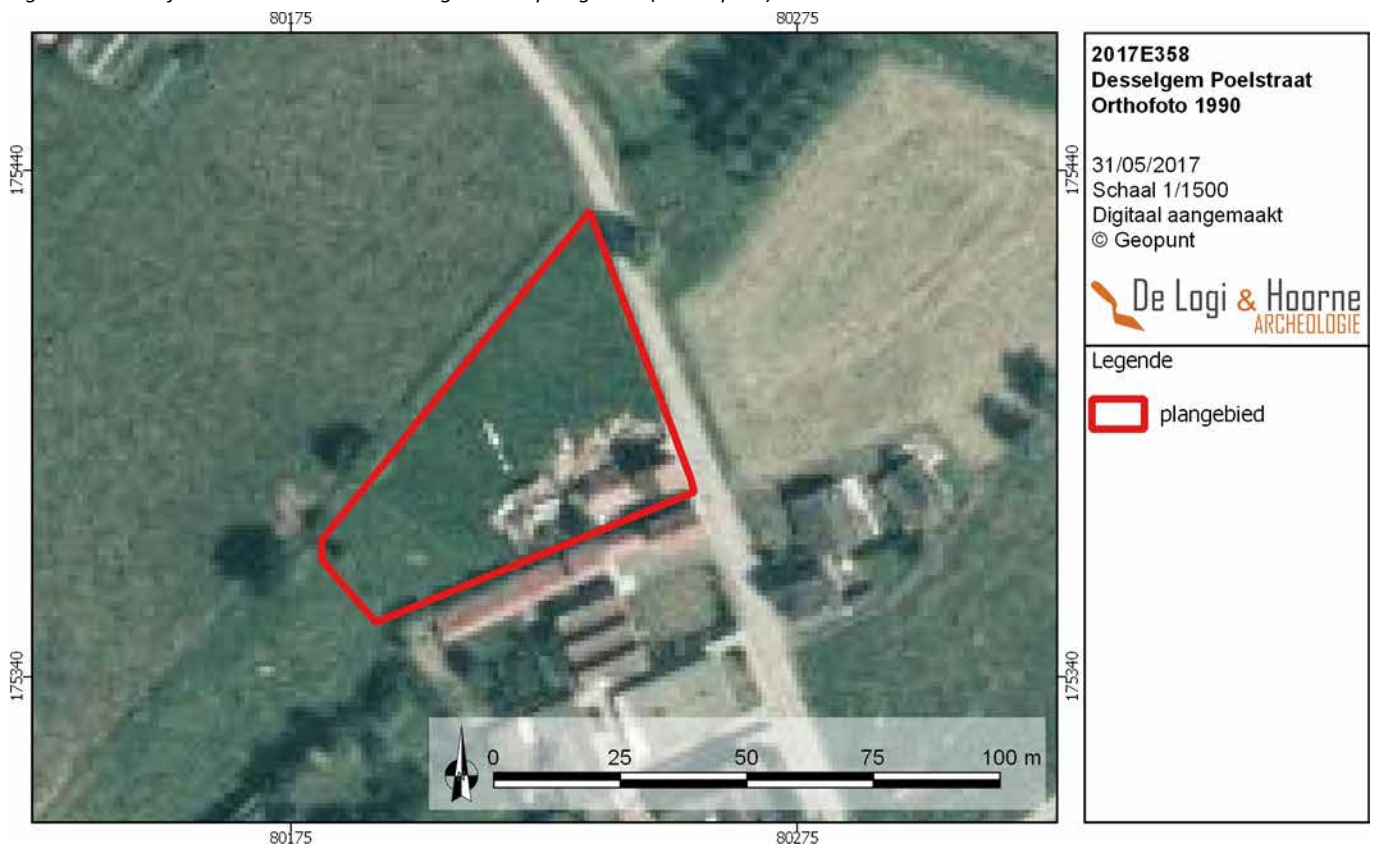
Figuur 24: Detailbeeld van de topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 (© Geopunt)

Figuur 25: Orthofoto uit 1971 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 26: Orthofoto uit 1990 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 27: Orthofoto uit 2002 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 28: Orthofoto uit 2008 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 29: Orthofoto uit 2016 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

2.3.2.2. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Binnen de grenzen van het projectgebied zelf werd tot op heden geen archeologische vaststellingen gedaan. In de nabije omgeving werden in het verleden wel enkele archeologische sites aangetroffen en onderzocht. De dichtstbijzijnde attestatie ligt op 270m in westelijke richting van het plangebied, aan de Kwadestraat in Desselgem. Het gaat om een voormalige site met walgracht waarvan een deel van de omgrachting en de gebouwen nog bewaard zijn gebleven (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74283).

Aan de Leemputstraat in Desselgem, op 400m ten zuiden van het plangebied, komt nog een voormalige site met walgracht voor (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74282). Verderop in de Leemputstraat, op 1,5km van het plangebied, komt nog een voormalige site met walgracht voor. Van het *Goed ter Keizere* is vandaag niets meer bewaard gebleven (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74287).

Op 590m in westelijke richting van het plangebied, aan de Zilverbergstraat in Desselgem, kan op basis van historisch onderzoek een site met walgracht worden gesitueerd (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74278).

Ter hoogte van de Waregemstraat in Desselgem, op 650m ten zuidwesten van het plangebied, lag een site met walgracht waarvan de omgrachting en een deel van de gebouwen nog bewaard zijn gebleven (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74280).

Aan de Schoendalestraat in Desselgem, op 970m ten noordwesten van het plangebied, zijn enkele afslagen in lithisch materiaal aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 73529; DESPRIET 1978: 99-116).

Op 980m ten zuidwesten van het plangebied, aan de Sprietestraat in Desselgem, lag de voormalige site met walgracht *Goed ter Rietmeersen* (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74279). Verderop in dezelfde straat, op respectievelijk 1,2km en 1,5km van het plangebied, liggen nog een site met walgracht (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummers 74281 & 74288).

Aan de kruising tussen de Desselgem-Dries en de Bijenstraat in Desselgem, op 1km ten westen van het plangebied, ligt nog een voormalige site met walgracht (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74277).

Op 1km in noordelijke richting van het plangebied, aan de Schoendalestraat in Desselgem, lag het *Goed ter Petantie* of *Goed Ten Broorsche*. Deze hoeve beschikte oorspronkelijk over drie omwallingen met een opper- en neerhof. Bij een veldprospectie zijn op het terrein enkele scherven aardewerk aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 156463; DESPRIET 1976: 401-414).

Ter hoogte van de Spildoornstraat in Desselgem, op 1,1km ten noorden van het plangebied, zijn enkele aardewerkvondsten met een Romeinse datering ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 70261; DESPRIET 1975: 341-360). Op dezelfde plaats kan aan de hand van historisch kaartmateriaal ook een site met walgracht herkend worden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74270).

Aan de Opstalstraat in Desselgem, op 1,1km in noordwestelijke richting van het plangebied, lag het *Goed te Zilverenberge*, een laatmiddeleeuwse site met walgracht (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74271). Ook aan de Meelstraat in Desselgem, op 1,2km in zuidelijke richting, lag een site met walgracht (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74284).

Op 1,2km in noordoostelijke richting van het plangebied, aan de Kauwenhoek in Sint-Eloois-Vijve, is op basis van luchtfotografie een circulaire structuur, mogelijk de restant van de omgrachting van een grafheuvel, in het landschap herkend (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 154782; BOURGEOIS *et al.* 1998: 72). Een soortgelijke structuur is ook aan de Waalhoek in Waregem, op 1,2km ten oosten van het plangebied, aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 154832; BOURGEOIS *et al.* 1998: 93-94).

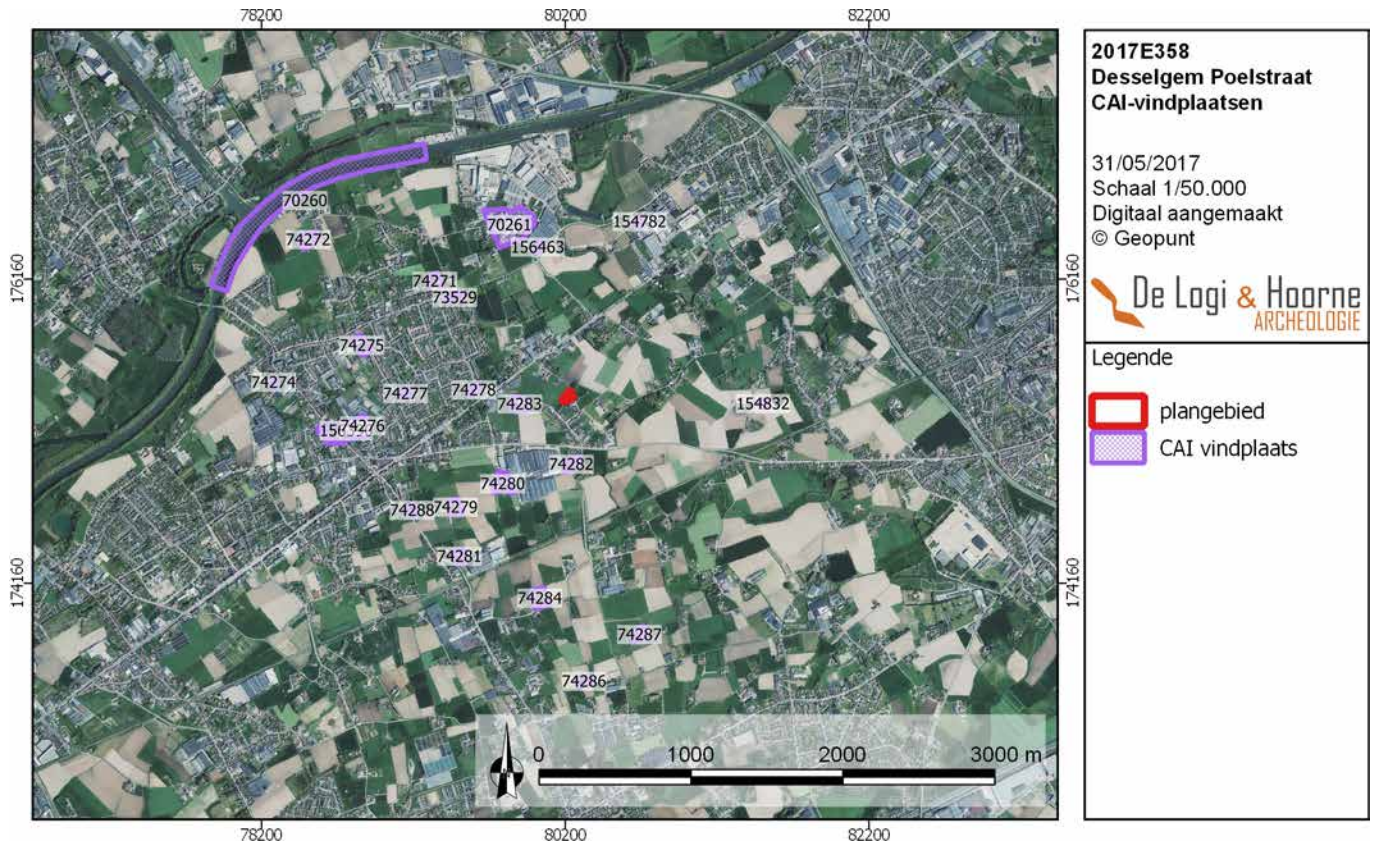
Ter hoogte van de Kasteelstraat in Desselgem, op 1,3km ten noordwesten van het plangebied, was een site met walgracht aanwezig waarvan vandaag niets meer bewaard is gebleven (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74275).

Omstreeks 1974 werden aan de hoeve *Biebuijk*, gelegen aan de Meierie op 1,4km ten westen van het plangebied, enkele scherven uit de late middeleeuwen aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 156390; DESPRIET 1975: 341-360). Enkele jaren later, in 2008, vond een archeologische opgraving plaats die een meerperiodensite blootlegde. De vroegste periode die materiaal opleverde was het epipaleolithicum of vroegmesolithicum en omvat een afslag en een geretoucheerd fragment. Uit de Romeinse periode werd een greppel aangetroffen waarin verschillende fragmenten aardewerk zaten. Uit onderzoek bleek dat de greppel minstens tot in de middeleeuwen werd gebruikt, getuige het middeleeuws materiaal dat in de bovenste lagen van de greppel aanwezig zaten. In de middeleeuwen maakte de greppel deel uit van een site met walgracht, bestaande uit een opperhof en neerhof. Het opperhof werd gekenmerkt door een afgevlakte motte waardoor geen bewoningssporen meer zijn aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74276; RYSSAERT *et al.* 2008).

Aan de Knokstraat in Desselgem, op 1,8km in zuidelijke richting van het plangebied, kan een site met walgracht worden aangeduid waarvan enkel de omgrachting nog zichtbaar aanwezig is (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74286).

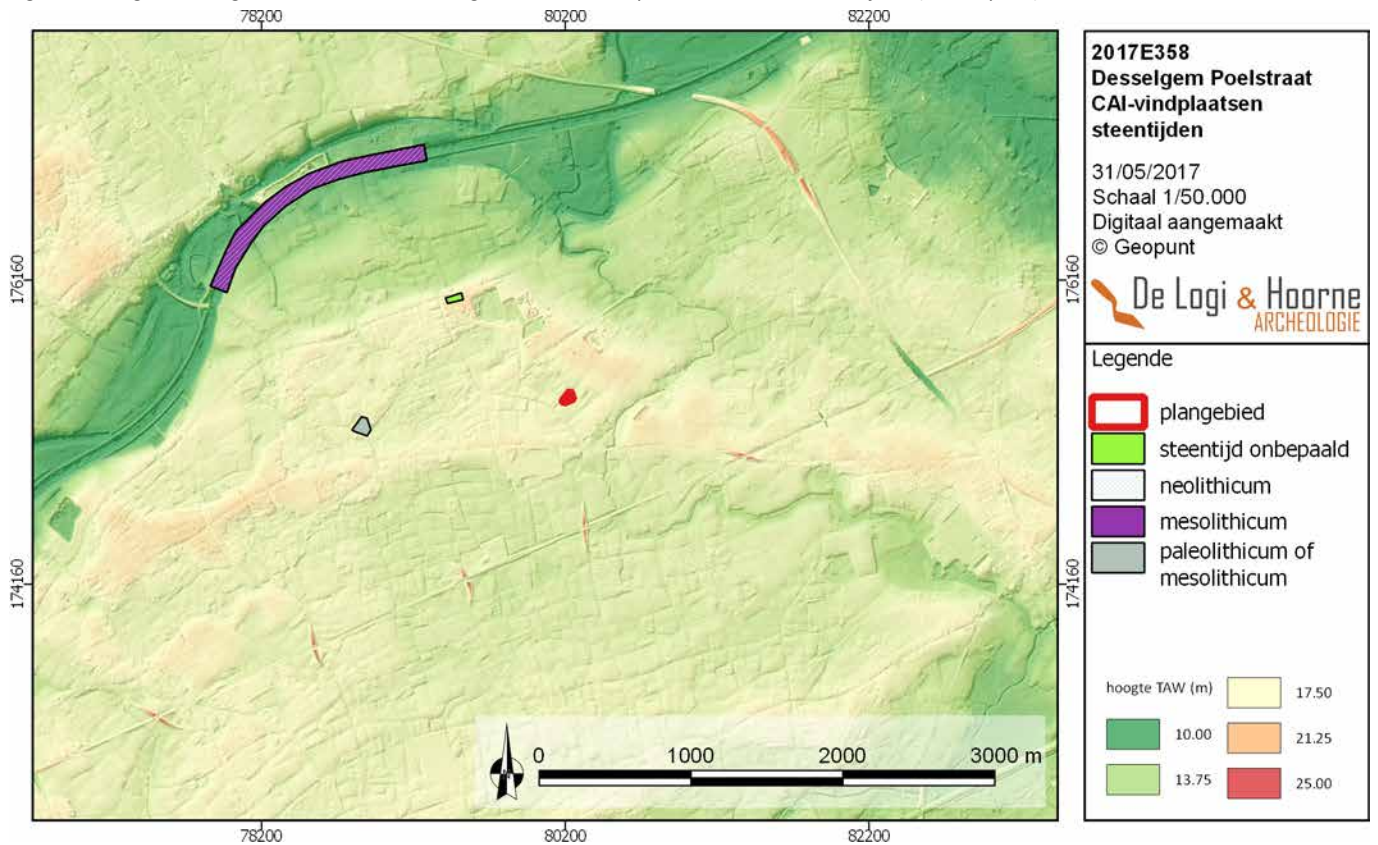
Op 1,9km in noordwestelijke richting van het plangebied zijn bij het rechte trekken van de Leie verschillende archaeologica aangetroffen. Onder meer een spits uit het mesolithicum en een pijlpunt uit het neolithicum behoren tot het vondstenbestand. Voorts zijn nog enkele scherven uit de ijzertijd en de Romeinse periode ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 70260; DESPRIET 1976: 401-414; CASSEYAS 1991).

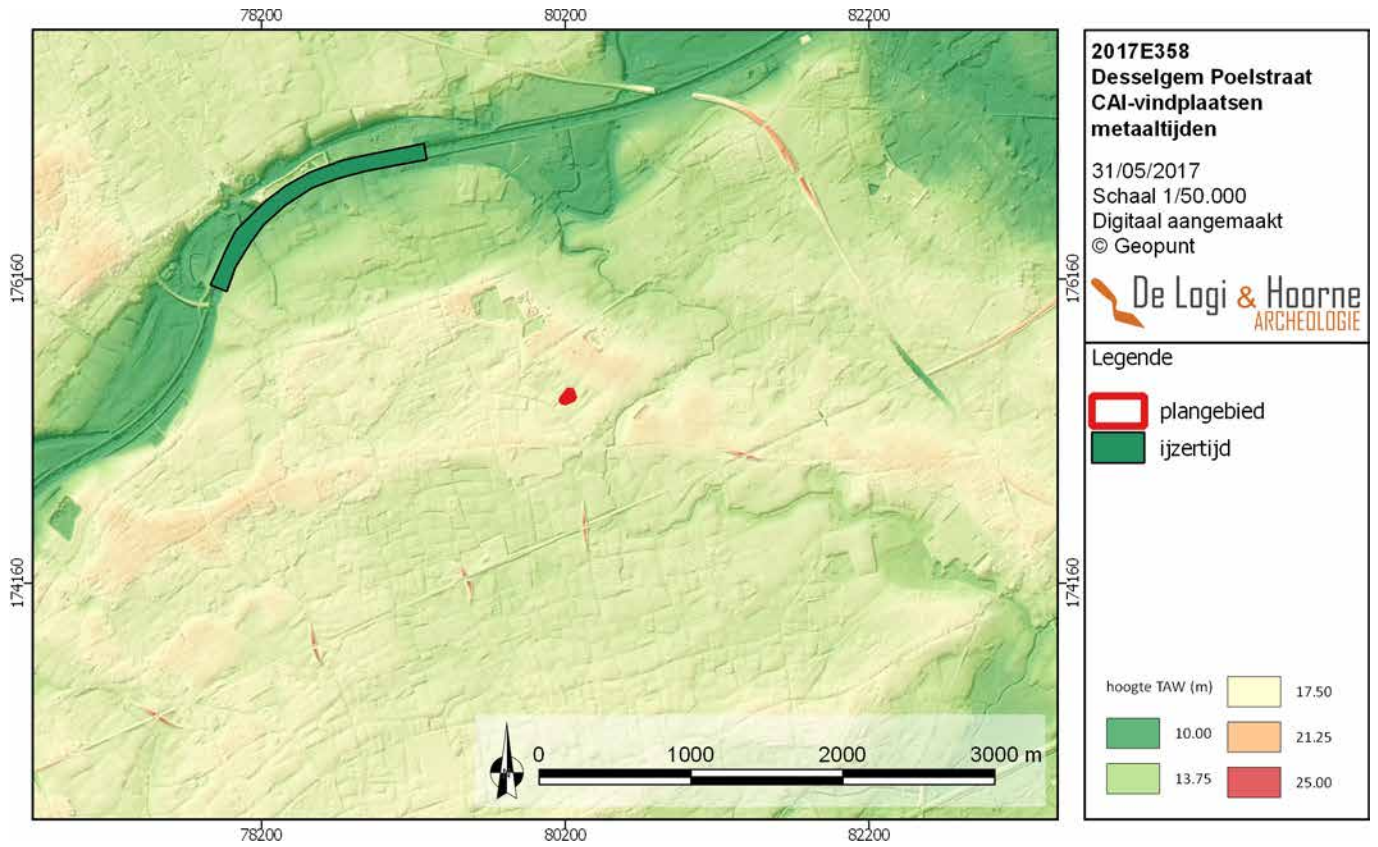
Ter hoogte van de Liebaartstraat in Desselgem, op 1,9km in westelijke richting van het plangebied, kan een site met walgracht worden aangeduid (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74274).

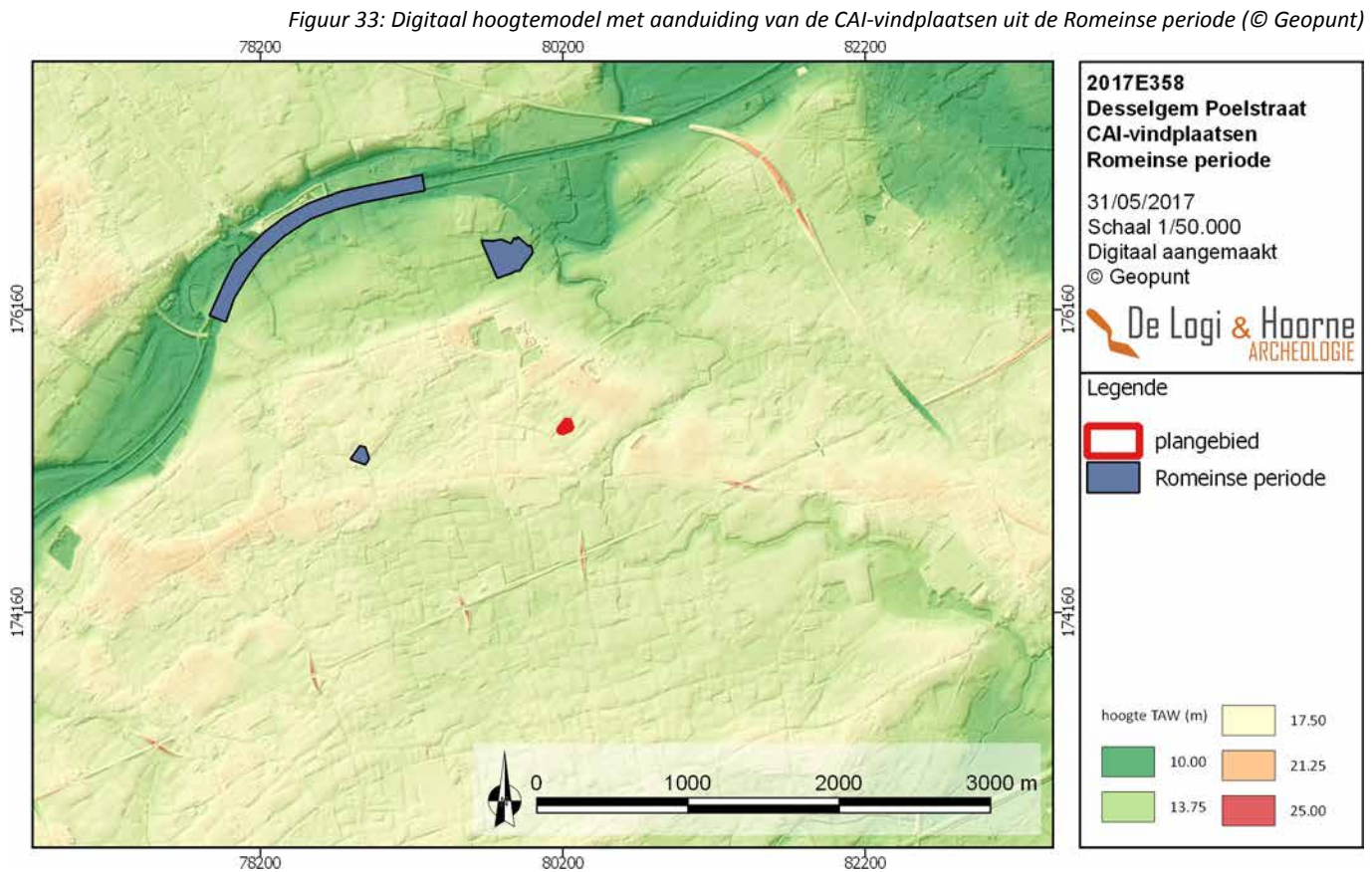
Figuur 30: Orthofoto met aanduiding van de besproken CAI-vindplaatsen (© Geopunt)

Figuur 31: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de CAI-vindplaatsen voor de steentijden (© Geopunt)

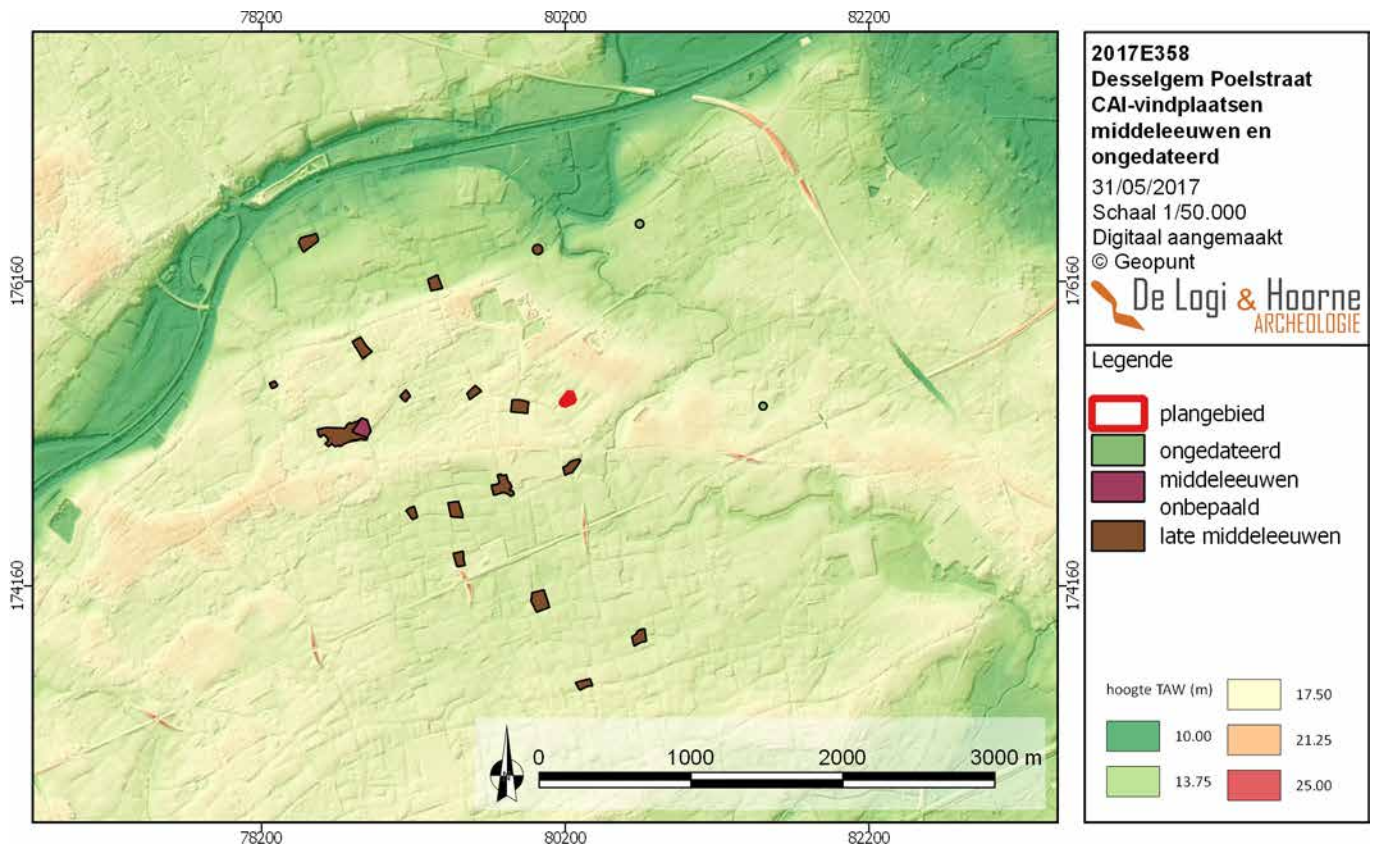

Figuur 32: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de CAI-vindplaatsen voor de metaaltijden (© Geopunt)

Figuur 33: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de CAI-vindplaatsen uit de Romeinse periode (© Geopunt)

Figuur 34: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de CAI-vindplaatsen voor de (post-)middeleeuwen (© Geopunt)

Aan de Ter Lindenstraat in Desselgem, op 1,9km ten noordwesten van het plangebied, kan nog een site met walgracht aangeduid worden waarvan de omgrachting niet meer aanwezig is (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 74272).

2.3.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het plangebied bevindt zich ten oosten van het centrum van Desselgem. Landschappelijk ligt het terrein op een iets hogere zone in het landschap, een tertiaire opduiking waarop Desselgem is ontstaan en de grens vormt tussen de vruchtbare kouters in het noorden en het voormalige bosgebied in het zuiden. In de omgeving komen een groot aantal attestaties voor. Dit zijn voornamelijk sites met walgracht die in de late middeleeuwen dateren.

De landschappelijke ligging laat zeker toe dat er sporen uit verschillende archeologische periodes aanwezig kunnen zijn maar in de omgeving is slechts weinig archeologisch onderzoek uitgevoerd waardoor het archeologisch potentieel van de regio eerder ongekend is.

2.3.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

Tot op heden is binnen het plangebied nog geen melding gemaakt van de aanwezigheid van archeologische vondsten of structuren. Het dichtstbij (en enige in de omgeving), uitgevoerde archeologische onderzoek ligt op 1,4km ten westen van het plangebied. Het plangebied bevindt zich op een iets hogere positie in het landschap, op de grens tussen een koutergebied en een voormalig bosrijke zone. Deze kouters kunnen een aantrekkelijke plaats geweest zijn voor verschillende menselijke activiteiten in het verleden en na het rooien van het bos werden ook deze vrijgekomen gronden ontgonnen. Er zijn echter geen archeologische sites in de buurt die dit zouden kunnen bevestigen.

De eerste aantoonbare bewoning voor het plangebied lijkt pas vanaf de eerste helft van de 20ste eeuw aanwezig, waarbij het niet aannemelijk lijkt dat het gebouw over eventuele voorgangers beschikt. De verwachting tot het archeologisch potentieel voor het plangebied blijkt dan ook eerder ongekend.

2.3.5. Synthese

De landschappelijke ligging van de Poelstraat in Desselgem, Waregem biedt een matig tot behoorlijk archeologisch potentieel. Het plangebied ligt op een hoger gelegen opduiking in het landschap, op de grens van een koutergebied en een meer versnipperd landbouwgebied. Echter, door het ontbreken van archeologische sites in de omgeving en het enkel voorkomen van laatmiddeleeuwse sites met walgracht op basis van historisch onderzoek, is het archeologisch potentieel eerder ongekend. Op basis van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt beantwoord worden:

- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?

Op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen bevindt het projectgebied zich fysisch-geografisch in het Leie-Schelde-interfluvium. Ter hoogte van het projectgebied is de vallei van de Leie ongeveer 7km breed. Het betreft de Leie-uitloper van de Vlaamse Vallei waarvan het oppervlak dateert van een van de laatste grote opvullingsfasen die plaatsvond in het vroeg-pleeniglaciaal (74.000 tot 55.000 jaar geleden).

Het weichseliaanterras waarop het projectgebied gelegen is, reikt tot een maximale hoogte van 18,67m TAW en wordt door enkele beekvalleien doorsneden. Het projectgebied bevindt zich mogelijk op de locatie van een oude rivierbedding die als microdepressie in de hogere deken van het laagterras herkenbaar is. Deze depressie ligt op ongeveer 16,26m TAW, de omringende hogere kouters zijn gelegen rond 18,6m TAW in het noordoosten, 17,6m TAW in het zuiden. Het projectgebied zelf is vrij vlak en ligt tussen 16,19m en 16,47m TAW.

De bodemkundige kartering toont de aanwezigheid van een voormalige podzolbodem. Deze podzolbodem werd bij latere ontginningen fysiek en chemisch aangetast door het verlagen van de zuurtegraad van de bodem door bemesting en bekalking en het fysiek breken van de ijzer en/of humus B-horizont. Hierdoor degradeerde de bodem tot een postpodzolbodem. Door diepe bodembewerking en het opvoeren van materiaal ter bemesting ontstond bovendien een dikke antropogene horizont van 0,50m tot 0,60m dik.

Het projectgebied bevindt zich in een licht zandlemige microdepressie op een iets lagere en nattere landschappelijke positie van een weichseliaanterras. De bodem is er arm en matig gedraineerd waardoor zich, onder invloed van antropogene activiteit, een podzol kan vormen die in een latere fase opnieuw werd ontgonnen. Desondanks lag de grond gedurende een lange periode onder cultuur aangezien zich door de eeuwen heen een antropogene horizont ontwikkelde tussen 0,50m en 0,60m dik.

- Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?

Op basis van de bodemkunde kan aangenomen worden dat het plangebied in een vroege periode reeds extensief gebruikt werd en in een latere fase evolueerde naar een heidelandschap waardoor er zich een podzolbodem kon ontwikkelen. De bodem werd bij latere ontginningen aangetast en opgehoogd ten gevolge van overvloedige bemesting. De aantasting van de bodem kan mogelijk een nefaste invloed hebben gehad op de bewaring van het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.

Aan de hand van historisch kaartmateriaal en beschikbare luchtfoto's lijkt het landgebruik binnen het projectgebied omstreeks de eerste helft van de 18de eeuw tot aan het begin van de 20ste eeuw afwisselend in gebruik als akker-, gras- of bosgebied. Vanaf de 20ste eeuw wordt een klein deel van het plangebied ingenomen door bebouwing. Het overige bodemgebruik lijkt zich te beperken tot grasland. Het bodemgebruik van de laatste drie eeuwen lijkt weinig invloed te hebben gehad op de mogelijke bewaring van potentieel aanwezige archeologische periodes (zie "verslag van resultaten: 2.3.1. Landschappelijke ligging").

- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring?

Uit de directe omgeving van het projectgebied zijn geen archeologische sites gekend. De dichtst bijzijnde archeologische opgraving ligt op 1,4km ten westen van het plangebied.

Rondom het plangebied zijn op basis van historisch onderzoek enkel sites met walgracht uit de late middeleeuwen vastgesteld, waarvan sommigen mogelijk over een oudere voorganger beschikken. Het bureauonderzoek geeft geen indicaties voor de aanwezigheid van archeologische sites of welke periodes verwacht kunnen worden (zie “verslag van resultaten: 2.3.2.2. Archeologische voorkennis”).

- Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?

De globale landschappelijke ligging van het plangebied, in een depressie op een hogere opduiking in het landschap, biedt een matig tot behoorlijk potentieel voor de aanwezigheid van resten van menselijke activiteiten in het verleden. In de directe omgeving zijn echter enkel sites gekend door historische kaarten. Het archeologisch potentieel is hierdoor eerder ongekend.

- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?

De initiatiefnemer wenst twee percelen met een gezamenlijke oppervlakte van 3043m² te verkavelen in vijf bouwloten. De impact van de gebouwen is eerder beperkt maar kan een verstoring veroorzaken van het potentieel aanwezig bodemarchief (zie “verslag van resultaten: 1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen”).

- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?

Het wetenschappelijke kennispotentieel van een mogelijk aanwezige archeologische site kan pas bepaald worden op basis van een eventuele site die op het terrein aanwezig zou zijn. Door de eerder geringe oppervlakte van het plangebied en de beperkte impact van de geplande werken, zou een verder onderzoek slechts een laag potentieel tot kennisvermeerdering hebben.

2.3.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan de aanwezigheid van een archeologische site binnen de plangebieden niet worden uitgesloten, maar is het mogelijk om een inschatting te maken of er nog verder vooronderzoek nodig is binnen het plangebied. Ondanks het ongekend archeologisch potentieel van het plangebied is de oppervlakte van de verkaveling en de impact van de nieuw te bouwen huizen simpelweg te gering om verder onderzoek te rechtvaardigen. Een veldkartering zou voor dit projectgebied niet aangewezen zijn. Een veldkartering zou een beeld kunnen geven van welke resten mogelijk in de bodem bewaard zijn, maar dit is praktisch niet goed uitvoerbaar op het terrein. Het grootste deel van het terrein is in gebruik als grasland en niet recent geploegd terwijl het overige deel bebouwd is. Een methode als veldkartering geeft daarenboven nooit met zekerheid uitsluitsel over de aan- of afwezigheid, en vooral bewaring van een archeologische site.

Op het projectgebied zou een geofysisch onderzoek mogelijk zijn aangezien het grootste deel in gebruik is als grasland, maar dit geeft gelijkaardige problemen als een veldkartering. Dit soort onderzoek kan een aanwijzing geven over mogelijk aanwezige resten, maar biedt geen informatie over de aard van de resten, de bewaring of datering. Zo’n soort onderzoek lijkt voor dit plangebied niet aangewezen aangezien enkel (grootschalige of lineaire) grondsporen onder specifieke omstandigheden kunnen worden vastgesteld.

Ook de uitvoer van een landschappelijk, verkennend of waarderend archeologisch booronderzoek, lijkt op dit terrein alleszins geen relevante bijdrage te leveren, gezien het aardkundig onderzoek geen specifieke indicaties biedt voor de aanwezigheid van steentijd artefactsites. De voormalige podzolbodem blijkt daarenboven mechanisch gebroken en heeft heel wat antropogene invloed ondergaan, wat nefast is voor de bewaring van steentijdsites. Het potentieel is dermate laag dat de inzet van diverse landschappelijke of archeologische boringen met het oogmerk steentijd artefactsites te karteren niet opportuun is, en de kosten niet opwegen tegen de mogelijke resultaten. Gezien de beperkte mogelijkheid tot kenniswinst, lijkt dit eerder een nutteloze ingreep.

Om de plangebieden verder te evalueren zou een vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek de enige interessante methode zijn ter prospectie. Deze strategie is wetenschappelijk en economisch gezien de meest efficiënte methode om de vragen die na het bureauonderzoek resterend te kunnen beantwoorden.

De aanleg van gelijkmatig verspreide lange, parallelle sleuven die resulteren in het effectief vrijleggen van minstens 12,5% van de totale oppervlakte van de plangebieden geven een hoge trefkans op archeologische sporen. Proefsleuvenonderzoek levert meteen informatie op omtrent verspreiding, bewaring, datering en aard van eventuele archeologische restanten. Met deze methode is er meteen een goed zicht op de lokale bewaring en opbouw van de bodem, en kan nagegaan worden of er alsnog bijkomend steentijdonderzoek nodig zou zijn.

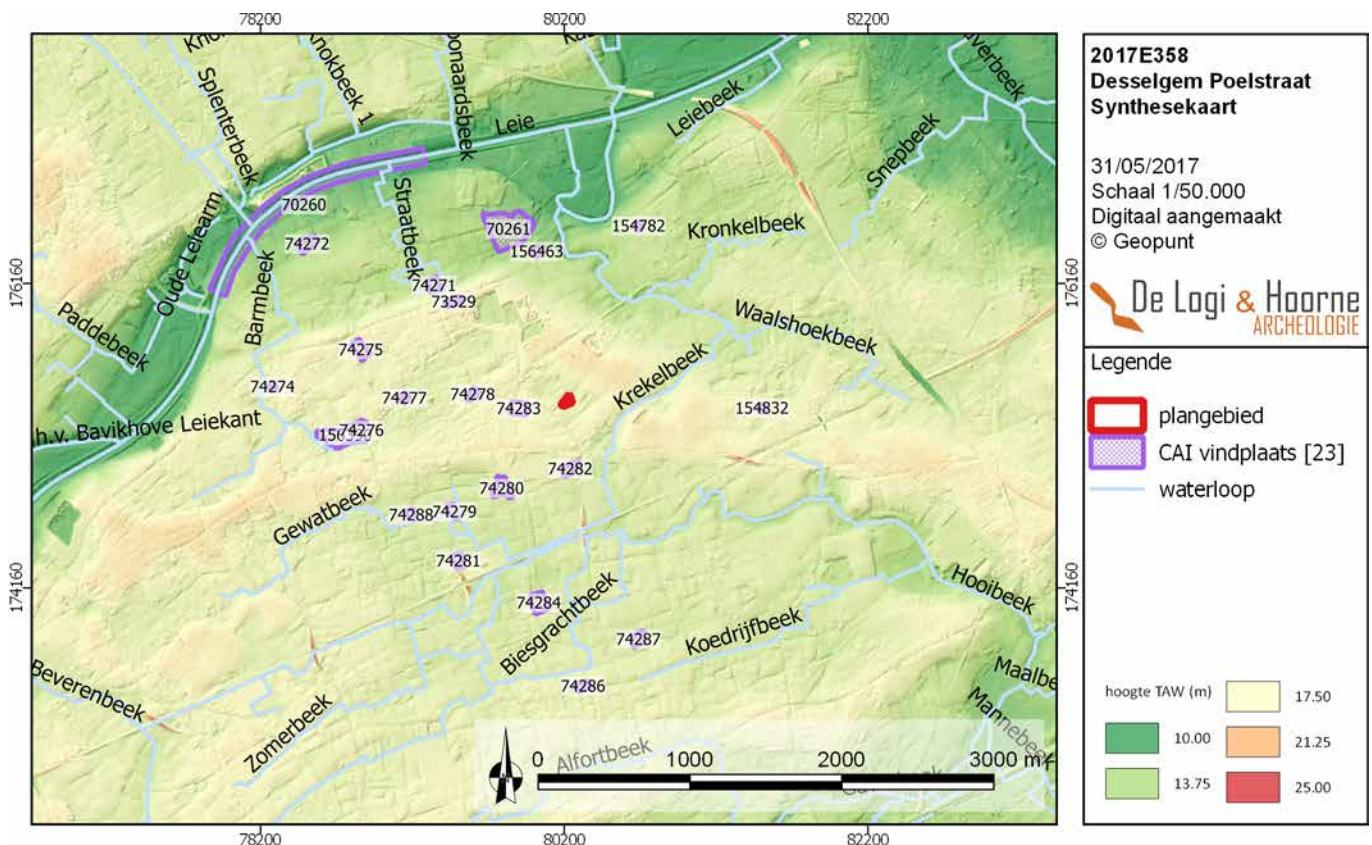
De impact van de geplande werken en de oppervlakte van het plangebied is echter te gering om verder onderzoek te rechtvaardigen. Een impact op een terrein van 3043m² (wat ongeveer voor de helft bedreigd is door bodemingrepen) biedt onvoldoende mogelijkheden voor relevante kennisvermeerdering, ten hoogste kan een fragmentair beeld geschept worden voor het plangebied. Bijgevolg zou het niet aangewezen zijn deze methode op te leggen, gezien de beperkte kans tot kennisvermeerdering.

Het directe gevolg van de beperkte impact van de geplande werken en het te kleine oppervlak van het plangebied, zorgt ervoor dat voor de te vergunnen werken geen archeologisch terreinonderzoek geadviseerd wordt.

Dit advies stelt noch de opdrachtgever, noch de aannemer, vrij van de in artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde archeologische meldingsplicht.

Omwille van de afwezigheid aan effectief potentieel tot kennisvermeerdering zijn de punten 7° en 8° van de Code van Goede Praktijk 12.5.1.3 dan ook niet uitgewerkt in deze archeologienota.

Figuur 35: Synthesekaart (@ Geopunt)

2.3.7. Samenvatting onderzoek

De initiatiefnemer wenst een terrein van 3043m² aan de Poelstraat in Desselgem te verkavelen en hier vijf bouwloten aan te leggen. Het betreft kadastraal de percelen 160b² en 160c² van sectie B, afdeling 5 in Waregem. Voor deze verkavelingsaanvraag is een archeologienota noodzakelijk.

Voor het opstellen van het bureauonderzoek zijn verschillende gegevens geraadpleegd. Het onderzoek van de aardkundige en geografische gegevens, historische kaarten, luchtfoto's en de gekende sites in de omgeving wijzen erop dat de landschappelijke ligging matig tot gunstig is. Het plangebied ligt binnen een depressie op een hoger gelegen opduiking in het landschap, op de grens van een koutergebied en een meer versnipperd landbouwgebied. Echter, door het ontbreken van archeologische sites in de omgeving en het enkel voorkomen van sites met walgracht op basis van historisch onderzoek, is het archeologisch potentieel eerder ongekend.

De beperkte impact van de werken en de geringe oppervlakte van het plangebied zorgen ervoor dat er slechts een laag potentieel aan relevante kennisvermeerdering gerealiseerd zou kunnen worden. Er wordt bijgevolg geen verder onderzoek aanbevolen binnen de plangebieden.

3. Bibliografie en bijlagen

3.1. Bibliografie

BOGEMANS F., 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 29 – Kortrijk*, Brussel.

BORREMANS M., 2015. Cenozoïcum: het Quartair. In: BORREMANS M. (red.), *Geologie van Vlaanderen*, Gent: 189-258.

BOURGEOIS J., MEGANCK M. & SEMEY J., 1998. Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen II. *Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5*, Gent.

CASSEYAS C., 1991, onuitgegeven licentiaatsverhandeling. *Steentijd in zuidelijk West-Vlaanderen*, KULeuven.

DESPRIET P., 1975. Het oudheidkundig bodemonderzoek in het arrondissement Kortrijk in 1974. *De Leiegouw* XVII 4, 316-360.

DESPRIET P., 1976. Het oudheidkundig bodemonderzoek in het arrondissement Kortrijk in 1975. *De Leiegouw* XVIII 4, 401-414.

DESPRIET P., 1978. Het oudheidkundig bodemonderzoek in het arrondissement Kortrijk in 1976. *De Leiegouw* XX 1, 99-116.

RYSSAERT C., BERKERS M. & PYPE P., 2008, onuitgegeven rapport. *Archeologisch onderzoek van de Meierie te Desselgem* (Gemeente Waregem).

s.n. 2016. World Reference Base for soil resources 2014. International soil classification system for naming soils and creating legends for soil maps. *World Soil Resources Reports* 106, Rome.

STEURBAUT E., 2015. Het vroeg-Eoceen. In: BORREMANS M. (red.), *Geologie van Vlaanderen*, Gent: 125-135.

VAN RANST E. & Sys C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1/20000)*, Gent.

Geraadpleegde websites:

[HTTPS://CAI.ONROERENDERFGOED.BE/](https://cai.onroerenderfgoed.be/) (geraadpleegd op 22/05/2017)

(De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen. De aan- of afwezigheid van archeologische sporen dient met verder archeologisch onderzoek vastgesteld te worden.)

[HTTPS://DOV.VLAANDEREN.BE/DOVWEB/HTML/INDEX.HTML](https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html) (geraadpleegd op 23/05/2017)

[HTTPS://GEO.ONROERENDERFGOED.BE](https://geo.onroerenderfgoed.be/) (geraadpleegd op 23/05/2017)

[HTTP://WWW.GEOPUNT.BE](http://www.geopunt.be) (geraadpleegd op 23/05/2017)

[HTTPS://INVENTARIS.ONROERENDERFGOED.BE/](https://inventaris.onroerenderfgoed.be/) (geraadpleegd op 23/05/2017)

[HTTP://WWW.NGI.BE/NL/NL1-1.SHTM](http://www.ngi.be/nl/nl1-1.shtm) (geraadpleegd op 23/05/2017)

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Desselgem*, Inventaris Onroerend Erfgoed, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/126110> (geraadpleegd op 23/05/2017)

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Poelstraat*, Inventaris Onroerend Erfgoed, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/126007> (geraadpleegd op 23/05/2017)

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Meelstraat*, Inventaris Onroerend Erfgoed, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/125996> (geraadpleegd op 23/05/2017)

3.2. Bijlagen

3.2.1. Lijst van plannen en kaarten

Plannen- en kaartenlijst Projectcode 2017E358					
Kaart-nr.	Type plan	Onderwerp plan	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
1	Kadasterplan	Kadasterplan met projectgebied	1 : 1	digitaal	31/05/2017
2	Topografische kaart	Topografische kaart met projectgebied	1 : 1	digitaal	31/05/2017
5	Orthofoto	Overzicht ligging projectgebied	1 : 1	digitaal	31/05/2017
6	Orthofoto	Detail orthofoto	1 : 1	digitaal	31/05/2017
7	Geologische kaart	Tertiair geologische kaart	1 : 1	digitaal	31/05/2017
8	Geologische kaart	Quartair geologische kaart	1 : 1	digitaal	31/05/2017
9	Bodemtypekaart	Bodemtypekaart	1 : 1	digitaal	31/05/2017
10	Hoogtemodel	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen met waterlopen	1 : 1	digitaal	31/05/2017
11	Hoogtemodel	Weergave hoogteprofielen	1 : 1	digitaal	31/05/2017
15	Historische kaart	Villaretkaart 1745-1748	1 : 1	digitaal	31/05/2017
16	Historische kaart	Villaretkaart detail 1745-178	1 : 1	digitaal	31/05/2017
17	Historische kaart	Ferraris 1777	1 : 1	digitaal	31/05/2017
18	Historische kaart	Ferraris detail 1777	1 : 1	digitaal	31/05/2017
19	Historische kaart	Atlas der Buurtwegen 1840	1 : 1	digitaal	31/05/2017
20	Historische kaart	Detail Atlas der Buurtwegen 1840	1 : 1	digitaal	31/05/2017
21	Historische kaart	Popkaart 1842-1879	1 : 1	digitaal	31/05/2017
22	Historische kaart	Detail Popkaart 1842-1879	1 : 1	digitaal	31/05/2017
23	Historische kaart	Topografische kaart Vandermaelen 1846-1854	1 : 1	digitaal	31/05/2017
24	Historische kaart	Detail kaart Vandermaelen 1846-1854	1 : 1	digitaal	31/05/2017
25	Orthofoto	Orthofoto uit 1971	1 : 1	digitaal	31/05/2017
26	Orthofoto	Orthofoto uit 1990	1 : 1	digitaal	31/05/2017
27	Orthofoto	Orthofoto uit 2002	1 : 1	digitaal	31/05/2017
28	Orthofoto	Orthofoto uit 2008	1 : 1	digitaal	31/05/2017
29	Orthofoto	Orthofoto uit 2016	1 : 1	digitaal	31/05/2017
30	Orthofoto	Besproken CAI-vindplaatsen	1 : 1	digitaal	31/05/2017
31	Hoogtemodel	CAI steentijd	1 : 1	digitaal	31/05/2017
32	Hoogtemodel	CAI metaaltijd	1 : 1	digitaal	31/05/2017
33	Hoogtemodel	CAI Romeinse tijd	1 : 1	digitaal	31/05/2017
34	Hoogtemodel	CAI (post-)middeleeuwen	1 : 1	digitaal	31/05/2017
35	Hoogtemodel	Synthesekaart	1 : 1	digitaal	31/05/2017

3.2.2. Figurenlijst

Figurenlijst Projectcode 2017E358

Figuur	Type figuur	Onderwerp	Aanmaakwijze
3	Overzichtsplan	Overzicht bestaande toestand	digitaal
4	Overzichtsplan	Overzicht ontworpen toestand	digitaal
12	Hoogteprofiel	Hoogteprofiel 1	digitaal
13	Hoogteprofiel	Hoogteprofiel 2	digitaal
14	Hoogteprofiel	Hoogteprofiel 3	digitaal